השבועון לחברה,
לתיירות ורכב
גליון מס. 129
כ' בשבט תשמ"ח, 8.2.88
מבצע ענק! כל יום טיסה לשויצריה
טוס עם "שויצריה הקטנה"
לשויצריה הגדולה!
milk chocolate with hazelnuts
עלית

המהלך המבריק של גארי קספארוב עכשיו אצלכם בבית!

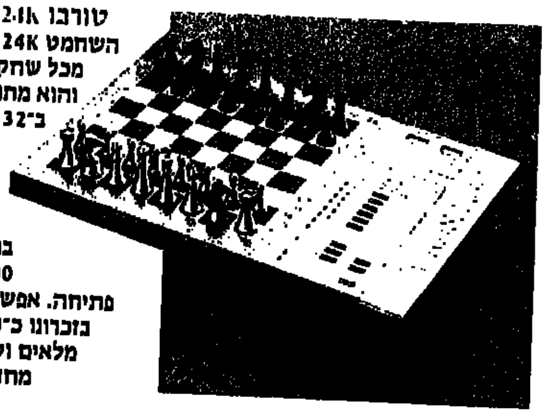

טורבו 24K: מחשב השחמט 24K מנצח 94% מכל שחקני השחמט והוא מתוכנת לשחק ב־32 רמות. נוסף על ספריית הפתיחות שלו, ניתן לתכנת בו עוד כמעט 3,000 מהלכי פתיחה. אפשר גם לאחסן בזכרונו כ־30 משחקים מלאים ולשלוף אותם מחדש בכל עת.

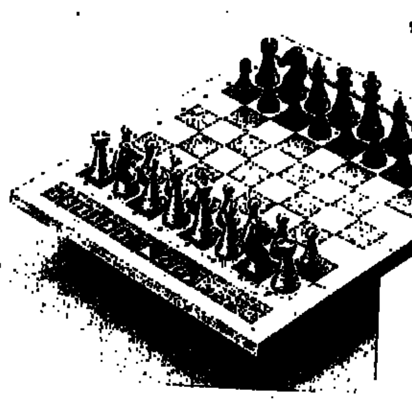

MK12: ה־MK12 הוא רבגוני באמת; הוא מלמד טקטיקות בשחמט הלכה למעשה, מראה לך את המהלכים הטובים ביותר ומזהיר מפני סכנה. אם אתה שחקן מתקדם יותר, המחשב עוזר לך ללמוד פתיחות שונות ויכול להראות לך את המהלך שהוא שוקל. בנוסף לכך, ל־MK12 יש 8 רמות מיומנות כדי להשיג את קצב ההשתפרות שלך.

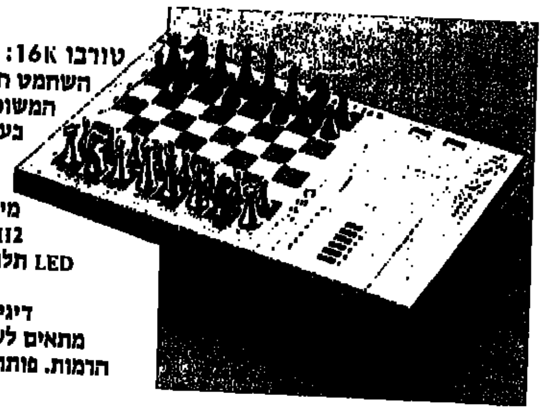

טורבו 16K: זוהי תכנית השחמט החד־שבבית המשוכללת ביותר בעולם. יש לה תגובה מיידית, מיקרופרוססור 12M112, נורות LED תלת צבעוניות, שני שעונים דיגיטליים LCD. מתאים לשחקנים בכל הרמות. פותר מט – ב־10 מהלכים.

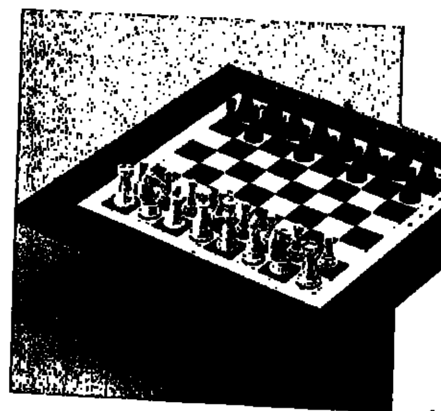

MK10: מחשב שחמט חיישני, בעל 8 רמות משחק, כולל רמה מיוחדת לאנליזה. אידיאלי למתחילים ולשחקנים מזדמנים. קל ביותר ללימוד ולשימוש. מעל 1000 שעות משחק במערכת סוללות אחת.

סטראטוס גימור עץ וכלי עץ עבודת יד, לצד תכנית המהירות הגבוהה של סטראטוס שהיא אחת החזקות בעולם. 64 רמות משחק הופכות אותו ליריב מושלם ליותר מ־98% מכל שחקני השחמט. לספרייתו הענפה אפשר להוסיף עוד 4,500 מהלכי פתיחה, הנשלטים בעזרת מקת העברה אוטומטי. 64 משחקים יישמרו בזכרון עד שנתיים.

By SciSys

אלוף העולם בשחמט, גארי קספארוב, עשה למעננו יותר מאשר להשאיל את שמו למחשבי־השחמט החדשים שלנו. הוא גם הקדיש לנו ממחשבותיו וכישוריו למען תיכנות ועיצוב בתחום השח־מט.
תחום של מחשבי שחמט מתוחכמים, אבל במחיר סביר, המסוגלים לשחק בכל רמה, החל מרמת של מתחילים ועד לזו של מקצועני התחרויות. יש בהם מזה שמסוגל לחזות את מהלכיך מראש, להגיב מיידית, ואפילו להציע כמה מעצותיו המבוקשות של האמן הרוסי.
אין פלא שהרוסים רואים אדום...

CHESS COMPUTER

יבוא ושיווק: צעצועי אלפה מחסן תצוגה לחנויות: תל־אביב אלנבי 94 (במרתף), טל׳ 612162, 612664.

תל־אביב: דיזנגוף 119, טלפון: 230228, דיזנגוף סנטר, קומת הגשר, טלפון: 291015, אלנבי 81, טלפון: 292969.

★ פתח־תקוה: "כל־בו ניצן", חובבי ציון 8, "החבובות", מדרחוב, דרך התקוה. ★ גבעתיים: "קרביץ", ויצמן 23. ★ חיפה: "היפר־שי", צ׳ק פוסט, "ג׳־לי", שד׳ ההסתדרות, מפרץ חיפה. ★ נהריה: "עט וספר", געתון 20. ★ אשקלון: "טופ־מאן", הרצל 44.

צ. רון

העסק המוביל בשטח האופנועים

צ.רון

חוגג 30 שנה להיווסדו

ז׳בוטינסקי 48, רמת־גן, ☎ 727341

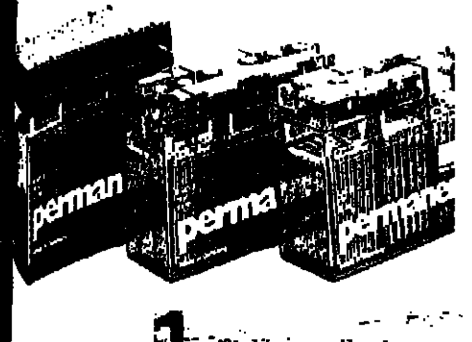

- ★ יבואנים של חלקי חילוף ואביזרים לקטנועים ואופניים עם מנועי עזר.
- ★ יבואנים של צמיגי "GOLDENBOY" לאופנועים.
- ★ מצברים "SONNENSHEIN M.F.".
- ★ קסדות חמגן המצויינות של "NOLAN" וידיות פיקוד "DOMINO".
- ★ כבלים תוצרת אנגליה.
- ★ ביגוד מקצועי לרוכבי אופנוע.
- ★ ציוד ימי – מנועי "SELBA", סקי מים – "FREYRIE", סירות "LOMAC".

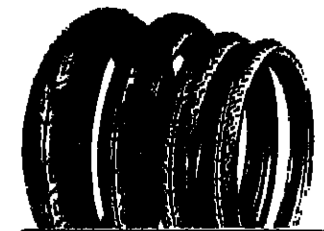

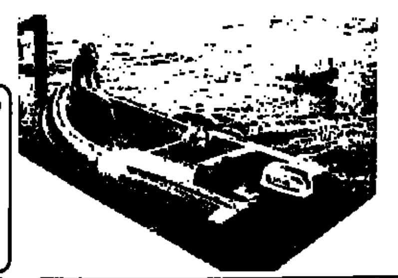

לרגל הארוע מבצע מיוחד: 15% הנחה על טוסטוסים MOTRON

צ. רון לשרותכם: שרות אדיב ואמין.

לצבי רון
הרבה מזל ובהצלחה
ציקלוספורט
בית מסחר סיטונאי לאופניים וחלקי אופנועים
העליה 33, תל־אביב, טל׳ 381747

לצ. רון
ברכות לבביות
מוסך יאב
אלנבי 44, חיפה, טל׳ 04־521813

לצבי רון
הצלחה ושגשוג
מוסך המהיר
שרות לקטנועים, פיאג׳יו
דרך פ״ת 110, תל־אביב, טל׳ 253641

לצבי רון
מיטב הברכות
חיים אופנועים בע״מ
מוסך שרות לאופנועים יפניים
המסגר 19, תל־אביב, טל׳ 372476, 381940

לצבי רון
ברכות ליום חגכם
אחים פוניס
מוסך לאופנועים
סלמה 90, תל־אביב, טל׳ 829215

לצבי רון
מיטב הברכות
מצת
חלקי חילוף לאופנועים
בן סירא 22, ירושלים, טל׳ 02־231995

לצבי רון
ברכות חמות
סלע אופנועים בע״מ
יבואני דוקאטי, קג׳יבה, מאלאגוטי
המעין 10, רמת־גן, טל׳ 723570

לצבי רון
ברכות לבביות
מוסך לקטנועים חיים הרצליה
משושר 4, הרצליה, טל׳ 052־81513

לצבי רון
הרבה מזל והצלחה
אופנועי הקריה
שרות תקונים ומכירה
דרך פ״ת 100, תל־אביב, טל׳ 331978

לצבי רון
שפע ברכות
"אופנועית", מוצרי איכות לאופנועים
ייבוא שווק ומכירת חלקי חילוף ואביזרים.
דרך סלמה 91, תל־אביב, טל׳ 825018
צבי פז – דרך סלמה 46, תל־אביב, טל׳ 823076

לצבי רון
מזל והצלחה
מוסך שמסי
סוכנות סוזוקי ופיאג׳ו
עפולה והצפון, טל׳ 06־596723

לצ. רון
עלו והצליחו
מרים ויגאל גלטמן
ז׳בוטינסקי 50, רמת־גן, טל׳ 721539, 723828

לצבי רון
איחולים לבביים
מוביל
בית מלאכה מכ׳
דרך שלמה 87, תל־אביב, טל׳ 826164

לצבי רון
מיטב האיחולים
דינמית סוכנויות בע״מ
המרכז הישראלי לאופנועים – סוכני דוקאטי בישראל
כל סוגי האופנועים ב־60 תשלומים
צ׳לנוב 37, תל־אביב, טל׳ 372890, 383151

לצבי רון
שפע ברכות
שרות קטנועים צדוק
מכירת קטנועים ואביזרים
לבנדה 36, תל־אביב, טל׳ 378084

לצבי רון
עלו והצליחו
מוסך מורגן
מוסך אופנועים וקטנועים
ז׳בוטינסקי 112, קרית־אריה פתח־תקוה, טל׳ 9230487

לצבי רון
ברכות לבביות
נח ניב
עמילות מכס בע״מ
מוא״ת 61, תל־אביב, טל׳ 614103

לצבי רון
ברכות חמות ליום חגכם
סוכנות הדרום – פריצל יצחק
★ שרות ★ חלפים ★ קניה ★ מכירה
לכל סוגי תוספות ושווקי
הרצל 138, רחובות, טל׳ 08־452074

לצבי רון
שפע ברכות
כהן ניסים את סימון
מרכז נוע
אופנועים וקטנועים – סוזוקי
תרשי ברזל 13, ירושלים, טל׳ 02־719811

לצבי רון
שגשוג והצלחה
מזר ביטוחים בע״מ
ג. רכטר
ביאליק 46, רמת־גן, טל׳ 721148

לצבי רון
ברכות חמות
מוסך הצפון, יבוא ומכירה של חלקי ג׳ווה
שרות תיקונים, אופנועים וקטנועים
יגאל אלון 163 (גבורי ישראל), תל־אביב, טל׳ 266085

לצבי רון
שפע ברכות
קטנועי שלמה
סוכנות מכירת קטנועים חדשים ושרות לקטנועים
עוזיאל 47, רמת־גן, טל׳ 768019

לצבי רון
ברכות מקרב לב
סוכנות סוזוקי ופיאג׳ו חיפה והסביבה
דרך יד לבנים 12, חיפה, טל׳ 04־223742

לצבי רון
שגשוג והצלחה בהמשך
שרות קטנועים לוי אברהם את חן יוסי
מכירת קטנועים חדשים
אילת 38, תל־אביב, טל׳ 827442

לצבי רון
ברכות ובהצלחה
גדליה – מכירה, קניה ואביזרים לאופנועים

לצבי רון
בהצלחה
מוסך אופנועים קטנועים- יוסי
המרכזי התקוה
חג שנה במקצוע

ה ג י ע מ כ ת ב

אז – דע את הארץ וכיום "חבורת הזבל"

■ נהניתי לקרוא את רשימתו של מנחם תלמי "דעת הארץ מתוך מראה עיניים" ("גבר", 25.1.88) שהזכירה לרבים מאתנו תקופת ילדות יפה, כאשר הורינו עישנו סיגריות מתוצרת "דובק" ואילו אנו זכינו בתמונות מהווי היישוב באותם ימים.

כיום מתנהלת מלחמת חורמה בסיגריות ובמפיציהן ואין להעלות על הדעת ש"דובק", במצבה כיום, תוכל לשחזר אי פעם את המפעל החינוכי, לילדים בעיקר, משנות השלושים.

מה אנחנו רואים היום? – את "חבורת הזבל", שילדי יורדים לחיי בכל פעם שמופיע אלבום חדש ובו דמויות שאיני מבין כיצד אפשר להירדם בחברתן בלילות.

זה מה שיש? או שמא יימצא בכל זאת מפעל שיוציא אותנו קצת מאוספי הימים הימים הללו.

תלמה דגון
תל־אביב

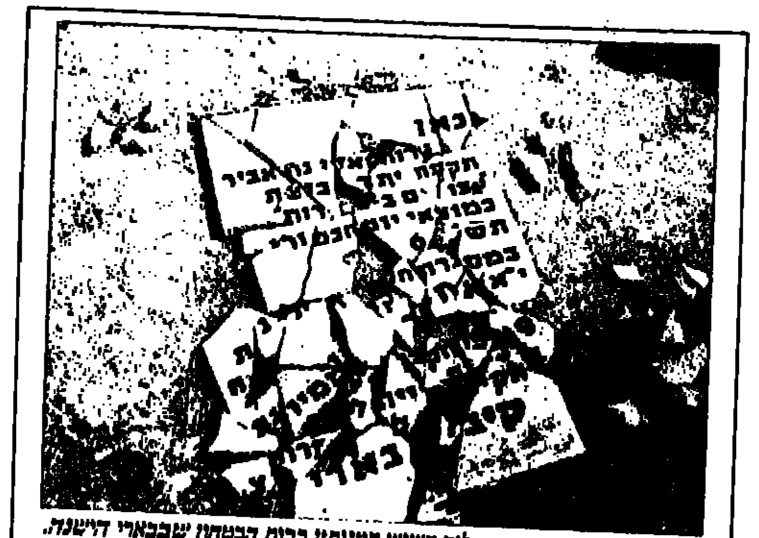

לוח השיש המעתין בבית הבטחון שבבארי הישנה.

אין חן למקום

■ שמחתי לראות את תמונת בית הבטחון של בארי הישנה במדור "חן המקום" (גבר, 25.1), אך כשכן – נעצבתי עד מאוד.

הזדמנתי באחרונה לבית הבטחון ולתדהמתי גיליתי את לוח השיש שהיה על האנדרטה, זרוק על האדמה, מנותץ.

כואב הלב.

האם גם זה חלק מנוף הארץ?

חיים שלם
קיבוץ עלומים

לא לכל ברז – אבל עם שירות

■ הצטערנו לקרוא את הכתבה שפרסמתם על מטהרי המים מייצורים, בעניין ההתאמה לברז של מוצרינו.

אכן, טעינו. יש בשוק ברזים שלצורך התקנת המטהר יש להחליף את הקשת או להשתמש במתאם מיוחד, אותו סיפקנו בעבר (מיבוא), אך עקב איכותו הירודה והביקוש המזערי, הפסקנו להפיצו. בתום לב סברנו שאין בעיה בנדון ולא שינינו את הפיסקה על האריזה בזמן. צודקת הטענה שהצרכן עלול לטעות ולרכוש מוצר שאינו מתאים לו. לאחרונה הזמנו אריזות למוצר החדש ושם ייכתב שהמטהר מתאים לכל ברז שיש לו רשת, או הברגה, בפתח יציאת המים.

אנו משקיעים מאמצים רבים בשיפור המוצר והשירות ואנו פתוחים לקבלת ביקורת בונה, על־מנת להמשיך ולהשתפר. אנו מטפלים בכל תלונה ובעיה באופן אישי ומקצועי, אשר פרוסי אחראי על השירות. הוא הציע פתרון לבעיה או החזרת הכסף. לידיעתכם, אנו מצרפים העתקי חלק ממאות מכתבי לקוחות בנושא השירות.

משה מאיר, מנהל.
ראש־צורים

הצד האפל של אתר החרמון

■ פרסמתם כתבה מאד מחמיאה לאתר החרמון, אבל יש גם צד אפל ולא־נעים באתר הסקי היחיד בארץ.

לגולש עולה כ־100 ש"ח ליום סקי: 45 ש"ח שכירת ציוד, 40 ש"ח למעליות ו־10 ש"ח כניסה. גם מחירי המזון והשתיה גבוהים מאד. להשוואה, 10 ימים סקי באירופה עולים כ־700 ש"ח, כולל טיסות, מלון ועוד. באתר החרמון רק שלושה רכבלים ובתחילת העונה ברכבל הגדול לגולשים נקרע הכבל וייקח כחודש עד שיתוקן. הגולשים עולים יחד עם כל המטיילים ומחכים יותר משעה בתור למעלית.

אני מכיר אתרי סקי בחו"ל וזה כ־10 שנים, בכל שנה אני מתרגז מחדש כשאני בא לגלוש באתר החרמון.

ארז שריג
רמת־השרון

אנו הנציגים

■ כנציגי חברת Elser, בישראל, יצרנית Ranger, נבקשכם לפרסם תיקון לידיעה שפורסמה במדור האבזורים של גבר בתאריך 25.1.

בידיעה של עמיר חרד פורסם בטעות שמה של חנות שלה אנו מספקים מערכות הגנה מסוג זה, כאילו היא יבואנית Ranger. בעוד שחברתנו היא היא הנציגה הבלעדית.

י.אליאס, רדיו מרם
ת"א

קלוז־אפ

■ ראיתי את הסרט "חיזור גורלי" ולעניות דעתי הקלוז־אפ שנתנו אמצעי התקשורת להופעתה המאיימת של השחקנית גלן קלוז – יש בו הרבה מן הרשעות. מעלים על נס את משחקה המצויין, אך מאירך – חוזרים ומזהירים את הגברים לבל ייתפסו ברשתה.

גלן קלוז

מלכתחילה לא הייתי נקשר לאשה, כפי שהיא מתגלית לעינינו בסרט.. אינני שובניסט, וגם לא מאלה הסבורים ש"אשה היא צרה". לעומת זאת – אני משוכנע ביכולתם של גברים רבים להבחין בהבדל הדק שבין בילוי־של־ערב לבין "נפילה", כפי שנפל מייקל דאגלאס ב"חיזור גורלי". וזה היה באמת חיזור גורלי, בלי מרכאות.

כל זמן שמדובר בסרט – זה בסדר. בחיים – זה לא תמיד עובר.

מנשה ישורון
פתח־תקוה

תודה, אבל...

■ תודה ל"גבר לעניין" על מבצע הסרט "חיזור גורלי" שהוסרט לקהל הקוראים ביום ו', 29 בינואר, אך דומה שלי שיחק המזל יותר מן האחרים.

הגעתי לקולנוע "בן־יהודה" בשעה 12.15 בצהריים, מצוייד בגליון "גבר לעניין" שבו היה התלוש לקבלת זוג כרטיסים, והמקום דמה לשוק. עשרות הסתערו על הקופה (שהיתה צריכה להיפתח ב־1 בצהריים) אך הקופאי לא עמד בלחץ הקהל וכך החלה חלוקת הכרטיסים ב־12.30. מובן שתוך 20־30 דקות אזלו הכרטיסים.

אלה שהגיעו למקום ב־12.45 – כבר לא היה שום סיכוי. אם מפרסמים שפותחים את הקופה ב־1, מדוע לפתוח 30 דקות קודם לכן?

אליעזר מזור
תל־אביב

★ גבר מצטער ומעיר על כך לבעלי הקולנוע.

מצטערים

■ במדור "חיי שעה" מיום 25.1.88, התפרסמה רשימה מאת ד"ר יקותיאל שרעבי, וטרינר במקצועו, תחת הכותרת "טוב לפיזור הפגנות". אנו מצטערים על פרסום כתבה זו, באשר השתמעה ממנה גישה הנוגדת את השקפת עתוננו – השוללת ביטוי גזעני כלשהו.

גבר לעניין
מעריב

גליון מס. 129
כ' בשבט תשמ"ח, 8.2.1988

עורכים:
תהילה עופר
משה לרר

עורך גראפי:
שאי דגן

טלפון המערכת:
(03) 439־268, 439־242

מודעות:
גילה שניידר;
סימה בללי
טלפון: 03־439474

כל הזכויות שמורות ל"מעריב"

בשער: פרנק סינטרה. בהוצאת "מטר" יצא עתה לאור, בעברית, ספר ובו קורות חייו, אהבותיו, גירושיו ושאר תלאותיו של הזמר הפופולארי. עירית שמגר קראה ורשמיה היא מביאה בעמודים 8־9.

צילום: "גאמא"

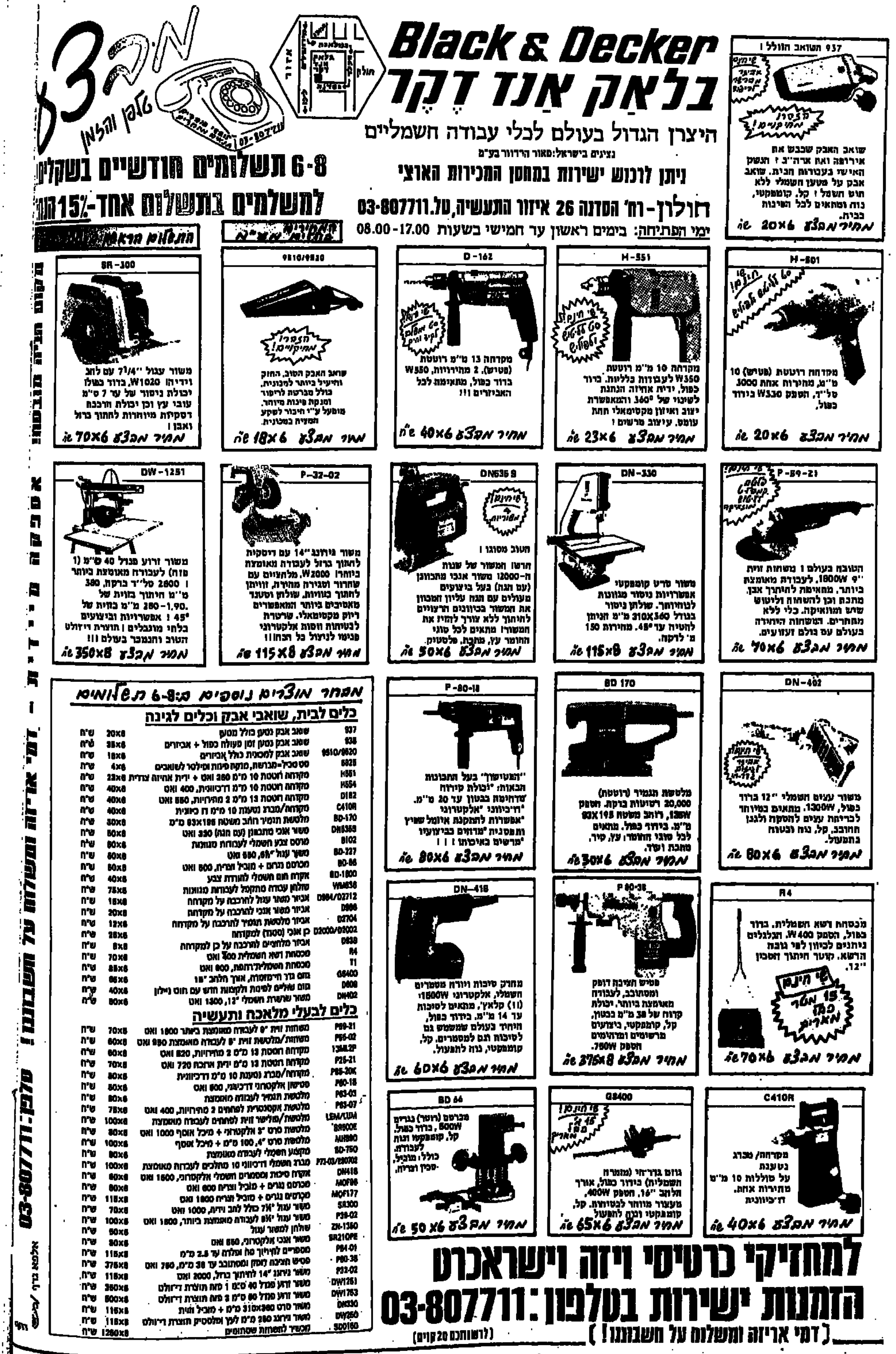

שלוש דקות חמות מאד

גבר השבוע הוא כלי ספק ארי רון, המהנדס הראשי של חברת אמישראגז, שישב בביתו בתל־אביב ושמע בחדשות על הדלקה בחוות המובלים ליד בתי הזיקוק בחיפה. "עברתי ארבעה מהסומי משטרה ובערת שני כבאים. בגרתי את הברז. כל העבודה לקחה בדיוק שלוש דקות".

יום ד' בשבוע אצל שמעון ויצחק

■ שרי הליכוד ו"העבודה" אינם נוהגים להיפגש מחוץ לישיבת הממשלה. אבל לפני ימים אחדים נפגשו, במסיבה פרטית, שלוותה בלגימה סמלית שהפילה מחיצות. על מה מדברים שרי שני הגושים, כשהם סוף סוף יושבים על כוסית במעמד בלתי פורמלי?

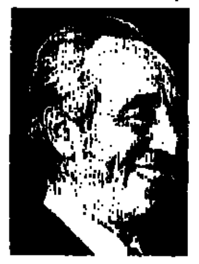

שמעון פרס

גבר היטה אוזן לשיחה והופתע לשמוע שהחבר'ה מחליפים חוויות על מיפגשיהם השבועיים עם ה"בוסים" – המערכ'ניקים במסגרת "שרינר" של "העבודה", והליכוד'ניקים בפורום שרי הליכוד. התברר ששני הפורומים המיניסטריאליים מתכנסים ביום ד' בשבוע. אך בעוד שהליכודניקים מתכנסים ב־4 אחה"צ בביתם של שולמית ויצחק שמיר ומסיימים עד 6 בערב, מתחילים שרי "העבודה" את פגישתם בביתם של סוניה ושמעון פרס רק ב־9.30 בלילה, "לאחר הטלוויזיה כמובן", והדיונים גולשים עמוק אל תוך הלילה.

אוזנו של גבר קלטה ששרי העבודה לא כל כך מרוצים מהסידור הזה, ובעיקר אלה שגרים מחוץ לירושלים. שרי הליכוד האזינו בדאגה לצרתם של העמיתים מ"העבודה", ואחד מהם הציע להם פתרון מקורי: לשכנע את הכוס לקיים את הדיון מוקדם יותר. "מספיק שכל אחד מכם יטלפן לשמעון בהגיעו הביתה, וידווח שהגיע בשלום. שמעון כבר יבין את הרמז"...

בבא סבבה

■ אם מתקשים ראשי תנועת ש"ס להירדם בלילה, זה לא מפני שהסקרים מנבאים להם הצלחה בבחירות הבאות, אלא בשל איומו של בבא ברוך, עושה הפלאים מנתיבות ויוצא חלציו של הבבא סאלי, להפתיע בנפלאותיו גם בעולם הפוליטי, ולהקים רשימה עצמאית לכנסת. ברשימת ש"ס – ששמה המלא הוא ספרדים שומרי תורה – מתייחסים ברצינות לאיום הזה, ואפילו גייסו את הרב הישיש אלעזר מנחם שך, שיפרסם כרוז נגד התארגנות רבנים בחסותו של הבבא ברוך.

אבל לא רק בש"ס מתייחסים ברצינות לאיום שעלול לגזול מנדט מש"ס ומנדט נוסף מהמפד"ל. חברת פירסום התעניינה גם היא בנושא אצל הבבא ברוך והציעה עצמה כמועמדת לנהל את הקמפיין שלו. כדי להוכיח את יכולתה כבר הגישה לו, על החשבון, סיסמה אחת חינם אין כסף: "הבבא שלנו – סבבהו", או לחילופין: "יש לנו בבא סבבה"...

"חיזור גורלי" לקוראי גבר לעניין

הקופאי בקולנוע בן־יהודה בתל־אביב לא עמד בעומס – ובלחץ הקהל פתח את הקופה 30 דקות לפני המועד המוסכם. בתוך כמה דקות נחטפו כל הכרטיסים שיועדו לקוראי "גבר לעניין" לסרטם של מייקל דאגלאס וגלן קלוז, "חיזור גורלי". מבצע הקוראים התקיים ב־29 בינואר. צילום: רוני קסטרו.

ינקה במעולה. הראש הוא ראשה של סמדר קלצ'ינסקי. צילום: נאור רהב.

אצל ינקה יש תמיד סיבה למסיבה

■ בגיל 11 עבר עם משפחתו מיפו לשכונת פלורנטין בדרום העיר. לדודה היתה מספרה והוא גילה עניין מוקדם במקצוע. בגיל 14 החליט שזהו זה. יפתח לעצמו מספרה במרפסת הבית. בכל יום, אחרי הלימודים, באו להסתפר אצלו החברה. לפעמים באו גם כמה כלות ערביות מיפו.

בגיל 17 אמר "סטופ" ללימודים. "מגיל אפס ידעתי שאהיה ספר", אומר כיום ינקה, מבעלי פינת בן־יהודה, תוך שהוא מגלגל בשערה של ריטה קליינשטיין, החיא של רמי. הסיפורים על ידי הזהב שלו הביאו אותו אל מאחורי הקלעים של "סיבה למסיבה", "להיט בראש" ואפילו לחפלה של "דום סרוויס" בחדרו של ריצ'ארד קליידרמן, שביקר כאן באחרונה, ולא יכול היה להתיישב ליד הפסנתר לפני טיפול אצל ינקה.

על לקוחותיו נמנים אמנים, דוגמניות ואישי חברה ידועים. להלן רשימה בסיסית: רבקה זוהר, ריחלי חיים ובעלה אלוני הלל, יאיר ניצני, טובה גטנר, יהודית תמיר, פנינה בריק, רונית יעבין, סמדר ושרון קלצ'ינסקי ועוד ועוד.

על ריטה ורמי כבר דיברנו, אבל זה לא הכל. ליום הולדתו ה־24 הגישו לו הקליינשטיינים קלטת ובה שני שירים שכתבו במיוחד בשבילו. "הם עברו על זה חמישה ימים", מוקיר ינקה את המאמץ שעשו.

מה יש בו, בקורז – הרבה העזה, הרבה דמיון, אופי חם, מסוגלות להקשבה.

האדם שהשפיע עליו יותר מאחרים: גילי גמליאלי. "הוא היה המורה הכי טוב שלי".

סמדר לרר

הגבר של התחייה

■ חברת הכנסת גאולה כהן, איננה קשה לתואר – הגבר של התחיה. אבל לפעמים משתכנעים גם יריביה הפוליטיים שהתואר הולם אותה, לפחות מבחינת אומץ הלב שהיא מסגינה.

בעיצומן של המהומות בירושלים המזרחית, שהקרינו גם על הרובע המוסלמי שבו מתגורר כידוע, מידי פעם, גם השר אריאל שרון, שמעה גאולה על הטלת בקבוקי תבערה לעבר ביתה של משפחת הראל, ויצאה לערוך שם ביקור הורהות. מן המרפסת שאליה הוטלו בקבוקי התבערה, השמיעה את קריאתה לשר המשטרה חיים בר־לב, לחלק מכשירי קשר אלחוטיים לכל המשפחות היהודיות ברובע המוסלמי.

גאולה כהן לא הסתפקה בכך וקראה לאפשר לתושבי הרובע המוסלמי לבצע את שירות המילואים שלהם ברובע, במסגרת יחידת הגמ"ר (הגנה מרחבית), כנהוג בישובים אחרים.

פולק גם מצייר

■ כשרונותיו היצירתיים של ישראל פולק בתחום התעשייה – הרי הם כתובים בספר הימים של תשלובת "פולגת". מה שקצת פחות ידוע אצלו זה כשרונו בשדה האמנות.

במוצ"ש נפתחה ב"בית הטקסטיל" בתל־אביב תערוכה ובה 60 ציורים פרי מכחולו של התעשיין. הכנסות התערוכה – קודש למימון פעולות "המועצה

ישראל פולק, פרחים.

לישראל יפה". נשיאת המועצה, רעיית נשיא המדינה הגב' אורה הרצוג, נתנה חסותה לאירוע.

ישראל פולק, 78, גילה את כשרון הצייר שבו לפני עשר שנים. מדריכו, הצייר משה רוזנטליס, עודדו להמשיך. בתערוכה מציג פולק פורטרטים, ציורי נוף וטבע. בארץ העדיף פולק לצייר את יפו ובחו"ל – את שוויץ.

זמני הביקור בתערוכה, בימים א' – ה', בין השעות 17 ל־21.

בחזרה לשולח

■ בטקס לכבוד יום ההולדת ה־30 של מועדון הקשישים הראשון, הנושא את שמה של מרים שפרלינג, אשת "בני ברית", קיבל ראש עירית רמת־גן, אורי עמית, עציץ גדול מהמתנדבות בעם. אורי, ש־25% משטח עירו מכוסה בירק, לא חשב פעמיים ושלח את העציץ ל...מועדון הקשישים. "יש לי מספיק ירוק בעיניים, שיהיה גם קצת להם", אמר ראש העיר.

אורי עמית

■ שפה עם חרשים ■ לח"כ נחמן רז, יש שפה משותפת עם חרשים. לפני זמן מה ביקר בשמ"ע, בית הארגון הארצי המטפל בילדים ובנוער עם ליקויי שמיעה, התעכב ליד תערוכת הציורים של החרש הצעיר ניר טובים, תלמיד כתה ח' בחטיבה ט"ז בת"א, ושיבח את עבודתו.

■ לא בפוליטיקה אבל...■ יעקב מרידור, שר לשעבר ומפקד אצ"ל בשנים 4־1941, התפרסם בזמנו כאשר הבטיח להאיר את רמת־גן בנורה אחת. מסתבר שהכת הנבואי שלו הולך הרבה שנים לאחור. עוד כשהיה עציר בקניה, בזמן המנדט, ניבא, לדבריו, כי "בתוך שנתיים וחצי תקום מדינת ישראל". "טעיתי בחצי שנה", אומר היום מרידור, "אבל הבטחון שלי נבע מהאמונה שהיתה לי", אמר השר לשעבר, בטקס קריאת רחוב על שם אצ"ל בגבעתיים. "אני לא בפוליטיקה כיום ומותר לי להביע דעתי בציבור בבירור", הוסיף מרידור.

הילדים־של־אז בבית הגננת־של־אז

■ ככל הידוע לנו, לורד דייויד סמואל הוא היחיד בתולדות בית הלורדים שאמא שלו, שלחה אותו לגן עברי. זה לא מפליא, כי ליידי הדסה סמואל, היתה בתו של יהודה גרזובסקי־גור, מחבר המילון העברי. דייוויד הקטן, מצד אביו נכדו של לורד הרברט סמואל, הנציב העליון לארץ־ישראל, נשלח לגן שהקימה רחל טרייוש, כשעלתה מרוסיה ב־1926 לתל־אביב הקטנה. בגנון ששכן ברחוב נחמני למדו ילדיהם של אנשים, שהיום יש ישובים, רחובות וכיכרות על־שמם. לדוגמה, הנכר של בצלאל יפה, מגואלי הקרקע הנודעים, היום פרופ' טדי ויינשל, מרצה למינהל. ובנם של רופאת הנשים והנאורולוג ד"ר איינהורן, היום מהנדס אלקנה קורן, חבר מעגן מיכאל. לפני ימים אחדים הסבו הילדים־של־אז, בבית הגננת־של־אז, במסיבת הפתעה. לורד סמואל, היום פרופסור לכימיה במכון וייצמן ונשיא מכללת שנקר, ישב לשם שיחזור מיני־תמונת־מחזור, באותו מקום כמו לפני 60 שנה וכך ישבו גם פרופ' ויינשל ומהנדס אורן, מקיפים־אוהבים את הגננת רחל. נזכרו בימים ההם, טעמו מהכיבוד שהכינו הבנות והנכדות של הגננת, דיפדפו באלבומים וזכרו את הימים ההם. בתצלומים (גם בתמונה הישנה) מימין לשמאל: טדי ויינשל, דייוויד סמואל, רחל טרייוש ואלקנה אורן (בתצלום הישן, שני מימין, עומד, גם יצחק ניידיק).

■ שמונת המופלאים ■ כיער הפורומים הצצים כפטריות אחר הגשם לקראת הבחירות, צץ גם פורום חברי הליכוד שביהנו כראשי אגודת הסטודנטים באוניברסיטה העברית בירושלים מטעם הליכוד בשנים 1975–83. בשם הפורום יש יותר מלים מאשר מספר החברים – שמונה: אריאלה רבדל, שמואליק סלאווין, בני כרשריאל, רפי בן־חור, דוד כהן, חיים בן־דוד, עופר חורש ושמואל כהן. 8 יו"רים שכבר משיאים עצות בנושאים מדיניים. הראשונה הגיעה לראש הממשלה יצחק שמיר, בחתימתם. "הגיעה השעה לממש את מצע תנועת החרות ולהחיל את החוק הישראלי בכל שטחי יהודה, שומרון ועזה", כותבים וגם מסבירים כי זאת תהיה הוכחה שאין מתייחסים ליש"ע כאל שטחי כיבוש וכפקדון למו"מ, אלא כאל שטחי מולדת השייכים בדין לעם ישראל.

ב"טיפ" השבוע השתתפו: מנחם רהט, עופר הלל, רימונה שיף וסמדר לרר.

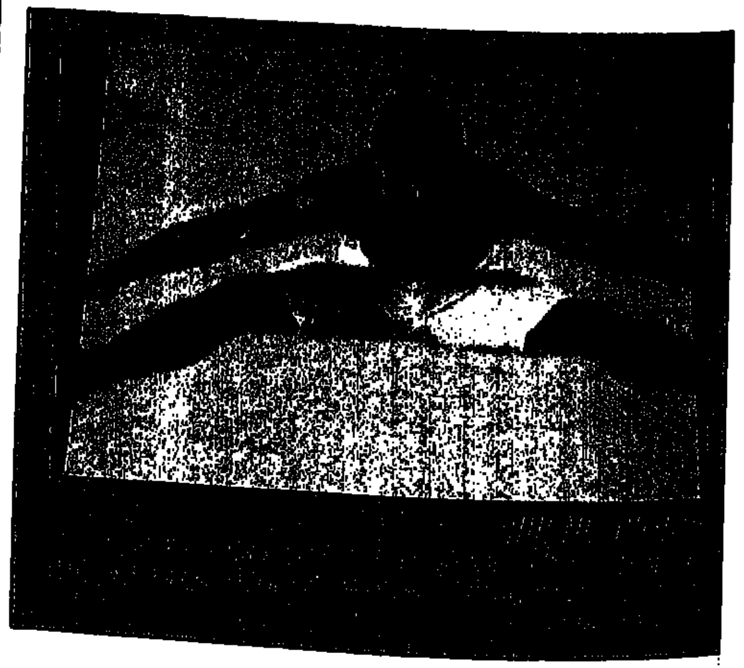

גבר

פרנק סינטרה – היה

חייו של פרנק סינטרה – חומר לביוגרפים צמאי בידור. בן עניים, מהגר צנום ועכברי שנעשה לגדול זמרי אמריקה. כוכב קולנוע, מיליונר ומאהבן של יפהפיות. ספר חדש. בעברית.

עידית שמגד
צילומים: "גאמא"
שמתוך הספר
"פרנק סינטרה – שירת חייו"

השאלה המרכזית היא כמובן: כן או לא? היה או לא היה חבר באותו ארגון משפחתי־קטלני המכונה מאפיה, קוזה נוסטרה. זכה או לא זכה בהגנתו של אותו דון ששמר על הקריירה הבימתית שלו (גם) בעזרת אותו סוס אצילי שראשו הכרות הפך להצעה שאי אפשר לסרב לה בין סרטיו של מפיק עקשן.

הביוגרפיה החדשה של פרנק סינטרה ("פרנק סינטרה – שירת חייו", מאת קיטי קלי, בהוצאת מטר) אמנם עוסקת הרבה ביחסיו של פרנקי עם הבחורים ההם, אבל תשובה חד־משמעית הרי אי אפשר לתת. גם לא בביוגרפיה שלא אושרה על ידי בעל הדבר והוא אפילו התנגד לה וניסה לעצרה.

חייו של פרנק סינטרה, חומר לביוגרפים צמאי בידור. בן עניים, מהגר צנום ועכברי שנעשה לגדול זמרי אמריקה. כוכב קולנוע, מיליונר ומאהבן של יפהפיות וזוהרות. לנה טרנר, אווה גארדנר, מרלן דיטריך, לורן באקל. הן ורבות אחרות אהבו את הגבר הקטן, עקשן ורודן, סנטימנטלי ואכזרי – אך הביוגרפית קיטי קלי ניסתה, ככל הנראה, לשמור על ריחוק אובייקטיבי והצליחה בכך, למעלה מן המשוער. כי הריחוק שלה הפך את הביוגרפיה הסוערת של פרנקי לתיאור משמים.

נולד־גדל־למד־ברח־ניסה־שר־נישא־הוליד־בגד־התגרש־התאהב־בכה־שר־איים־רב־הרביץ.

ביבושת הראויה לתיאורים אחרים מציינת קלי אירוע אחרי אירוע, פרט אחרי פרט. מילדות ב"איטליה הקטנה", קריירה בהוליווד ואהבה סוערת לאווה גרדנר, וגם זו מתוארת כמתכון לסלט.

אין ספק, אצל מריו פוזו ("הסנדק") זה היה הרבה יותר מעניין. גם אם פחות מדוייק. את סיפורו של הזמר־שחקן הבא לבקש טובה מסנדקו הדון קורליאונה – לא נשכח. העיתונות קשרה את הסיפור לתפקיד שקיבל פרנקי (אחרי שיכנועים כאלה או אחרים) בסרט "מעתה ועד עולם". מתנגדי הסיפור טוענים שלהארי קון, המפיק, מעולם לא היה סוס. השאלה היא האם אנחנו רוצים את "האמת" מאחורי פרנק סינטרה, או את טעמה של האגדה. את העובדות או את הרשרש. תשובה לשאלה מהו פרנק סינטרה, מהו אותו משהו המקסים בו, המושך, מפתה ומחזיק מעמד במשך למעלה מארבעים שנה.

בנה של דולי

או ככה: פרנקי נולד בשנת 1915, אי שם באזור שכונה "איטליה הקטנה", העיר הובוקן. גדל בין מהגרים איטלקיים, דיבר במבטא איטלקי כבד והכי אהב איגרוף. להתבונן, כמובן. בן יחיד לאביו החלשלוש ואמו החזקה. דולי הייתה אם ואשה לא רגילה. מטווח ואמיצה, פשוטה וקשוחה. פוליטיקאית בחסר שאהבה את המלוכה ואת בנה היחיד. היא הייתה מיילדת ומבצעת הפלות מלאכותיות. את חייו של בנה, כמו חיי בני משפחה אחרים, ניהלה ביד רמה בצעקות וללא גינונים של נימוס או מבוכה. אין ספק, שעוצמת אמונתה בו היא שהוטבעה בפרנקי העכבר שהאמין תמיד שהוא הזמר הגדול מכולם. וחלק גדול מן הזמן הוא היה יחיד באמונתו זו.

אבל בנה של דולי לא יכול היה לטעות.

היא עזרה לו לחזור אחרי הבנות, נתנה לו כסף כדי שיקנה מתנות לילדים האחרים בשכונה. היא קנתה מדים לקבוצת הספורט המקומית כדי שתקבל לשורותיה את פרנקי הצנום והחלשלוש. היא חינכה את פרנקי שלה להלחם – ולנצח. והיא החדירה בו את האמונה שלאחר כמותו – מותר הכל.

הוא לא סיים שום בית־ספר, אבל תמיד ידע שהוא הגדול מכולם. הוא היה קטן ומכוער, לא היה לו קול מי יודע מה, אבל הנערות השתגעו אחריו ומאמו דולי הוא רכש את הכשרון החשוב מכל: כשרון המכירה. לא היה עוד גאון כפרנקי במכירת המוצר ששמו סינטרה.

הוא ידע לשכור אנשי יחסי־ציבור מעולים והם השכילו לשווק. בחור טוב, איש משפחה מסור, אב למופת ובעל מושלם. וכשעה שגברי ארה"ב יצאו להלחם בפסיפיק ובאירופה – נותר פרנקי־עיני־תכלת מאחור (אפילו לסיבוב הופעות קצרצר יצא רק ב־'45, כאשר הגרמנים החלו לסגת) וכבש את לב הנערות. לא הכל היה שם ממש ספונטאני, אך אין ספק שלא רק מסע מכירות מוצלח היה שם. פרנקי ידע את הדבר החשוב מכל: ליצור קשר. הוא הגיש חום, קירבה, סקס לא מסוכן מדי והמון רומנטיקה.

פרנק סינטרה ואשתו ברברה ליד שולחן ערוך במונאקו.

הקשר עם הבחורים

כמו בינג קרוסבי לפניו – ידע פרנקי בכל שיר את חשיבותן של המלים. והוא הביא אותן ישר אל הלב, בשבילך.

אחרי הצלחה מסחררת במועדונים ואולמות, הגיע הקולנוע. שחקן חשוב הוא לא היה אף פעם, וגם לא ידע לבחור סרטים מעניינים. אבל היה לו חוזה עם חברת מ.ג.מ. והרבה מריבות עם מפיקים. פרנקי לא היה הכוכב ממושמע ביותר במערב. הוא עשה את "הרימו עוגן" עם ג'ין קלי, את "ימי שיקגו העליזים", "ברנשים ותתיכות". מסרטי שירה עבר לתפקידים יותר דרמטיים כמו "אחרים באו במרוצה" (וינסנט מינלי), "הכלש" (גורדון דוגלאס). באותו זמן החלו להתפרסם הסיפורים על חבורת הברנשים שלו, על המסיבות והאורגיות, הימורים פרועים וגם על הקשר ההדוק עם אותם בחורים כ לאקי לוציאנו, פרנק קוסטלו, ווילי מורטי או באגזי סיגל. מלכי העולם התחתון, בתי הזונות, ההימורים, רצח בע"מ, סמים.

שנות החמישים היו השנים הקשות של סינטרה. הקריירה שלו הגיע לשפל המדרגה. יחסי הציבור שהעלו אותו – לא עזרו לו ביחסיו האיומים על העיתונות. כמה מריבות ומכות עם צלמים וכתבים רק הוסיפו להשניאו. איש לא רצה להעסיק אותו, ופרנקי

הוא לא סיים שום בית־ספר, אבל תמיד ידע שהוא הגדול מכולם. הוא היה קטן ומכוער, לא היה לו קול מי יודע מה, אבל הנערות השתגעו אחריו ומאמו דולי הוא רכש את הכשרון החשוב מכל: כשרון המכירה. לא היה עוד גאון כפרנקי במכירת המוצר ששמו סינטרה.

פרנקי (משמאל) עם כמה מהחברים הטובים, ביניהם סמי דיוויס (באמצע) ודין מארטין (עומד, שני משמאל).

קטעים

קטעים מעניינים מתוך הספר "פרנק סינטרה – שירת חייו":
- ★ עמודים 353, 416 – החקירה בעניין המאפיה;
- ★ עמודים 165, 179 – חייו עם אווה גארדנר;
- ★ עמודים 69־70 – המעריצות המתעלפות.

או לא היה?

עם ג'ין קלי, ב"הרימו עוגן"

נזקק מאד לאותו תפקיד ב"מעתה ועד עולם", שאף זיכה אותו באוסקר המשנה לשנת 1953.

אלה היו השנים הסוערות של נישואיו לאווה גארדנר, שהייתה אמנם הכוכבת הגדולה של חברת מטרו, אך גם אשה סוערת ופרועה. עקשנית שעלתה אפילו על פרנקי שלה בהתפרצויותיה.

אחר־כך בחר אותו "פלייבוי" לסמל המין המושלם של תקופתו, היו נשים אחרות, נישואים אחרים (גם מיא פארו, שהייתה צעירה ממנו בשלושים שנה), סרטים, הופעות.

פרנקי הדמוקרט נשאר נאמן לדיעותיו והפוליטיות (בימי ציד המכשפות אפילו נחשד בקומוניזם) ולמיזגו הסוער, מעורר השערוריות. העיתונות שנאה אותו, ארגוני קתוליים הפגינו נגדו, מפיקים לא רצו להעסיק אותו בסרטים. אבל המעריצים, ובעיקר המעריצות, הן שמעו אותו שר "I DID IT MY WAY" ולבן רטט, ממש כמו לפני ארבעים שנה, כאשר אותו עכברון קטן נעמד פעם ראשונה על הבמה ואמרגנו היה צריך לארגן לו נערות צווחות ומתעלפות. ■

קליק

סטודיו מתחת למים

המוטו של קרטיס ראגלר, צלם אופנה מסאן־פראנסיסקו – ילד מים טבעי – הוא: "אני אצלם כל תמונה מתחת למים – בכל זמן ובכל מקום". הוא מורע לנושא מילדות. הסטודיו שלו, בין אם לצילומי אופנה או אחרים, ממוקם לעתים קרובות במעמקי האוקיאנוס, או לחילופין – בבריכה מפוארת.

צילום תת־מימי פותח בפני הצלם אפשרויות מלהיבות, שאינן קיימות בצילום שעל פני השטח. אחד הצילומים המרהיבים והמעניינים ביותר נותר כתוצאה מהשתקפות העם המצולם לא הרחק מקו המים.

בשעת הצילומים לא משתמש ראגלר במיכלי חמצן. במשך 45 השניות שבהן הוא עוצר את נשימתו, הוא מספיק לצלם כשלוש תמונות. ההכנה לצילום נמשכת לא יותר מעשר שניות.

ראגלר גורס כי למים יש השפעה טובה מאוד על נשים. "המים מעניקים לעור הנשים רכות יוצאת מן הכלל", הוא אומר. הדוגמניות שלו משתמשות באיפור עמיד למים.

בעייה אחרת היא בועות האוויר שנוצרות מתחת למים. יש להשגיח שבעת הצילום לא יגיעו בועות אוויר מאפה של הדוגמנית. ראגלר מנחה את הדוגמניות לכווץ את האף על מנת להיפטר מהבועות – עוד לפני שהחל הצילום. לחילופין הוא מורה להן לא לנשום דרך האף.

עמיר חדד

המפתח והלחיצים של "המבצריתי"

בטחון

ביתך הוא מבצרך

מה ניתן לעשות נגד פורצים ועוד לא נעשה? דלתות פלדה למיניהן, מנעולים שנכנסים לכל המשקופים ולריצפה, ומזמים ומועיקים ואינטרקום ושוער בכניסה לבית. ועכשיו, פטנט ישראלי חדש, שאולי־אולי ירתיע את הפורץ הישראלי המצוי יותר מהפטנטים הקודמים. מבצרית היא דלת פלדה ממוחשבת, הנפתחת ונסגרת אלקטרונית, באמצעות צופן הידוע רק לדלת ולמפתח האלקטרוני. כך מציגים אותה היצרנים, א.א. דלתות ממוחשבות שמבטיחים גם כי את הצופן יכול בעלי הדירה להחליף מיליארדי פעמים ורק באמצעותו ניתן לפתוח. זאת־אומרת, גם סגירה טובה למקרה של מריבה משפחתית, שלא נרע. התענוג הזה שוקל 50 ק"ג, מצורף לו מנגנון לאזעקה ולהגנה, אותו ניתן לחבר גם לשאר פתחי הבית. האזעקה מופעלת גם אם מנסים להכניס מפתח לא־מתאים (לא בפעם הראשונה, אלא אם הפורץ מתעקש) ויש עוד כל מיני פטנטים, לדוגמה 6 בריחים, מניעת האפשרות של שיכחת המפתח מחוץ לדלת, כשסוגרים אותה מבפנים ושיכפול עצמי של מפתחות באותו הקוד. נשמע די מסובך, היצרן אומר שזה לא. לחיצים מפעילים את המנגנונים וניתן לפתוח ולסגור בשלט־רחוק. בטחון שעולה 1,650 ש"ח, או פחות מזה אם מרכיבים את המנגנונים על דלת פלדה קיימת.

עופר הילל

עטים

רוצה לשלם $6100 ?

איש עסקים שכיבד את עצמו ואת מקצועו לפני 400 שנים – נשא בתיקו ציוד שכלל עט־ציפורן, כסת דיו וסופג. המהפכה הראשונה בתחום זה התחוללה לפני כ־300 שנה כאשר מישהו – אלמוני עד לימים הללו – המציא את השילוב שבין עט־הנוצה לכסת הדיו ובכך יצר את העט הנובע הראשון, זה המוכר לנו כיום בצורותיו השונות.

"לופטהאנזה", ירחון חברת התעופה הגרמנית, מקדיש מקום בגליונו מינואר לנושא העטים הנובעים ומגלה כי לא פחות מ־72 חברות גרמניות עוסקות כיום בייצור עטים. מכירת החברות הגרמניות הגיעה בשנת 1987 ל־18 מיליון עטים נובעים ול־335 מיליון (שלוש מאות שלושים וחמישה מיליון) עטים כדוריים. ההכנסה הכוללת של המסחר בעטים מכל הסוגים הגיעה ל־177 מיליון דולאר. החברות המובילות בתחום זה, לדברי הירחון: פאבר־קאסטל, לאמי, מונבלאן, פליקאן, רוטרינג, שוואן־סטאבילו ואחרות.

לפני 250 שנה ייצרו עפרונות בגרמניה. שנים מאוחר יותר החלו בפיתוח מואץ של העטים הנובעים ואילו בשנות השלושים כבר היו בשוק העטים הכדוריים הראשונים.

האם כיום, בעידן הקידמה והמחשבים, אין סכנה מאיימת על קצה הציפורן של העט הנובע?

יצרנים גרמניים ישנים בשקט. כל עוד יחוייבו תלמידי בתי־הספר בגרמניה לכתוב בעטים נובעים (ולא בכדוריים) בשנות הלימוד הראשונות שלהם – לא ייכחד העט הנובע מהעולם הזה.

עד היום משמש העט הנובע סמל למעמד. יש משוגעים, עם או בלי מרכאות, שישלמו סכומי־עתק לרכישת עטים יוקרתיים. העט הנובע היקר בעולם – כולו זהב – מיוצר בידי חברת "מונבלאן". מחיר, אל תפלו מהכסא: 6100 דולר. אבל יש גם זולים יותר. ב־400 דולר (דגם "טולדו" של חברת "פליקאן").

מחוגי המסחר בגרמניה נמסר כי במדינות אסיה חל גידול רב במכירות העטים הנובעים. די להזכיר מדינת ענק כהודו, שם עלו המכירות בשנה האחרונה בכ־30%.

משה לוו

לגלים

טיבה של ה"יבשת" השביעית

בקומת הקרקע של בניין, ברחוב ויזל בתל־אביב, עובדים ארבעה נגועים בחיידק האופנועים. בני שלושים פלוס־מינוס, שאוהבים להרגיש את המנוע בין הרגליים.

רפי בן־שחר, גנב על אופנועים

רפי בן־שחר, יורם אשאי, רמי לנדס וטל שביט עזבו את עיסוקיהם הקודמים כדי להתמסר לאהבתם. ונכנסו להרפתקה שנקראת מוטו, ירחון לענייני אופנועים. המטרה – לספק מידע על רכב דו־גלגלי, החל מטוסטוס ועד לאופנועים בעלי נפח מנוע גדול. בהשקעה פרטית ובעזרת שותף סמוי, הקימו מערכת. טל ורמי עורכים, רפי ויורם אחראים על הצד המסחרי. לנדס, נהג מירוצים, היה סגן־עורך בטורבו. שביט כתב בעבר על אופנועים ועבר בחברת סחר בציוד בטחוני. אשאי הוא בעל סטודיו לצילום ובן־שחר, לשעבר מדריך סקי, היה מנהל מחלקת מודעות בעתון כלכלי. בנוסף למידע על אופנועים, הם אומרים כי ילחמו בקשיים שמערימות הרשויות בפני האופנוענים. ציבור לא־קטן: במשרד התחבורה רשומים כ־35 אלף בעלי רכב דו־גלגלי.

איתן לוין

ספר

היכן ה"יבשת" השביעית

"מעבר לזה יש יבשת שביעית – שבעה בני־אדם, שבעה ארונים, שבעה ימים. ופרנסתם על סחר ועל אמונות תפלות". משפט זה, של פיקלטיוס, הוא המוטו לספרו של ג'ים קרייס, יבשת (מועדון קוראי מעריב; תרגום: נעמי כרמל). היבשת שלו היא מקום עלום, ותושביה בירוקראטים אטומי־לב, שכמותם נמצאים בדיקטטורות כדרום־אמריקה, לצד כפריים פרימיטיוויים, מן הסוג של מאה שנות בדידות.

שבעת הסיפורים של קרייס נודפים אווירה פיוטית ומאיימת כאחת, על אנשים רדופי דעות קדומות, המתייחסים באיבה גלויה לניסיונות הטכנולוגיה לחדור אליהם. בסיפור הראשון אנו עדים ליחסו המזלזל של האב, נציג זקני הכפר, כלפי בנו, שיצא ללמוד בעיר הגדולה. לאב יש משק משגשג של "תאומות עגל" – בהמה מעוותת קשות, ספק עגל, ספק עגלה – שחלבה אמור להגביר את הפריון. ניסיונות הבן להסביר לאביו, כי החלב אינו אלא הפרשה עכורה, רק מזכים אותו בכינוי הלעגני "גולגולת מדברת".

"העולם בעין אחת עצומה" עוסק בלבלר, שנכלא לאחר שהלשינו עליו כי דיבר נגד השלטונות – וזאת, בעיר בה הסיסמה "הֱיֵה חֵרש, הֱיֵה מאושר" היתה למוטו. הוא יושב בתאו הצר, ומבעד לסדק הצר רואה את שער הקסרקטין, שם ניצבות נשים ובידיהן תמונות של בנים ובעלים נעדרים. אחותו הפתיה, שהתאהבה בחייל גס־רוח והניעה את אחיה לזעוק "הגנו עלינו מפני העריצים המתעמרים באחיותינו", ניצבת בשער, מחכה לשווא לחייל שלה, בלי לדעת שאחיה כלוא כפנים.

וסיפורים אחרים: על כפר שזקניו בזים לבית הספר שהוקם בו ולמורה הזר, העושה ג'וגינג; ב"מיוחמת" סבור אנתרופולוג שגילה "את המין האנושי בשלב הינקות המינית שלו"; ב"חשמל" מכיך הזרם המביא אור את הכפריים ועוד יותר מפתיע המאוורר המעיף הכל כמו רוח ובעלי האמונות התפלות פוסקים "יירד גשם".

שרית פרקול

לחיים

יין חומצה וכשרות

במשקאות רבים יש חמיצות. לימונדה, קוקה־קולה, אורנג'דה, יין. קח כוס מים והמס בה שלוש כפיות סוכר – והרי לך משקה בעל מתיקות מחליאה. הוסף כמה טיפות לימון – ותקבל לימונדה נעימה.

התומצה, מקנה תחושה חמיצות, רעננות, טריות וחיות ליין. בכל עינב ועינב יש גם סוכר וגם חומצה. המצב האידיאלי – כאשר כמות הסוכר והתומצה הם ברמה אופטימלית: בדיוק כפי שדרוש לייצור היין.

ואולם, כמויות הסוכר וכמויות החומצה משתנות בהתאם לאיזורי גידול הענבים. ככל שנצפין לאקלים קר – כך יהיו הענבים מיעוטי־סוכר ומרובי־חומצה, בגלל מחסור בקרני השמש. ככל שנדרים – יהיה המצב הפוך. באקלים שלנו לענבים יש תכולת סוכר גבוהה ותכולת חומצה נמוכה. בגרמניה, לדוגמה, יש חוסר בסוכר. בישראל – חוסר בחומצה. מתגברים על כך בתיקוני התירוש. בגרמניה מוסיפים למיץ הענבים סוכר, וכך יעלה (לאחר התסיסה) אחוז האלכוהול ביין ויגיע למינימום המתוייב בחוק. בארץ החוק מרשה להוסיף חומצה לתירוש או ליין. בלא הגבלה מותרת חומצת היין, או חומצה טרטרית ובכמות מוגבלת – חומצה ציטרית.

הטובה בין השתיים היא חומצת היין. יין שתוקן בחומצה ציטרית נחות מאותו יין שתוקן בחומצת־יין. החומצה הציטרית נותנת תחושת חמיצות מצמררת, הנותרת זמן רב בפה. זה סימן מובהק לחוסר הרמוניה בין תחושת החמיצות לשאר התחושות שגורם לנו היין. לעומת זה, חומצת היין צועדת בד־בבד עם יתר התחושות – המתיקות העסיסית והארומטיות של היין.

בארץ ישנם שיקולי המימסד הרבני הישראלי. כל הרבנים – להוציא אחד – פוסלים את חומצת היין. ייזכר לטוב הרב הגאון רבי אברהם אוירבך שליט"א, רבה הראשי של העיר טבריה, האחראי יחד עם הרב יחזקאל דאום על כשרותו של יקב רמת־הגולן. הוא – מגאוני הדור – מצא דרך הילכתית להכשיר את חומצת היין. תיקוני החומצה ביינות יקב רמת־הגולן, הנעשים בחומצת־יין בלבד, הם אחת הסיבות לאיכותם הגבוהה של יינות רמת־הגולן. ואולי הגיע הזמן שגם יקבים אחרים יעשו למען איכות יינותיהם, כי המכשולים אינם הילכתיים, אלא תלויים בשמרנות של רבנים־מכשירים אחרים.

ישראל עשהאל

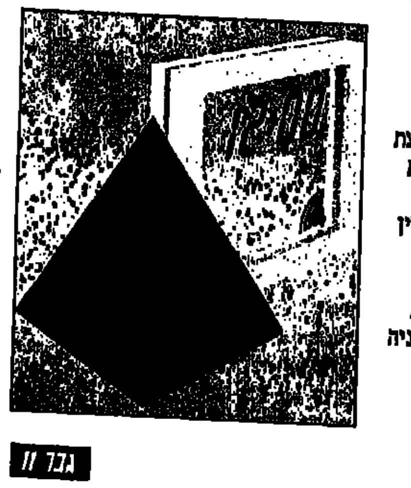

ראינו שעון שקוף, "הממיר דרבועי" שמו. מישהו מיוחד, לשולחן, לקיר. גם מעורר. 69 ש"ח בחנויות למתנות ואצל "ברט", יבואן של אבזרים לצילום ולמשרד, בתל־אביב.

יער חדרה

יער של הקרן הקיימת לישראל. אלף ושלוש מאות דונם של עצי אקליפטוס, שניטעו ע"י חלוצים על השטח שבו היתה הביצה הגדולה של נחל חדרה. העצים ניטעו מתוך אמונה שהאקליפטוס ייבש את הביצות. היום ברור שהעץ טוב אולי כפעולה משלימה לניקוז המים ע"י תעלות, אבל העץ כשלעצמו אינו מייבש. היער הוא כבן 88 שנים. כיום שרדו ממנו רק פרטים מעטים ביותר מן העצים הזקנים אשר נטיעתו החלה ב־1900. בתחום היער, "כבירכת עתא", היה גם נסיון כושל לגדל ג'מוסים (תאים), אבל הללו חלו ומתו ממחלת מעיים מסתורית.

כתב וצילם: ספקי

לנפוש בגליל ולגלוש בחרמון

חופשת סקי משגעת ב־63 ש"ח ליום

10 מלונות בגליל ואתר החרמון מציעים לכם חופשה נפלאה בת 3 ימים ו־3 לילות. במחיר של 63 ש"ח ליום לאדם (כולל מיסים) תקבלו לינה וארוחות בוקר, כניסה לאתר החרמון **חינם**, כרטיס שימוש ברכבל ללא הגבלה – **חינם**. כמו כן תקבלו הנחה של 20% על השכרת ציוד סקי באתר והנחה של 50% על שיעורי סקי. מי שירצה יקבל יום סקי רביעי במחיר מיוחד. שמורות הטבע, הגנים הלאומיים, בית-דוברובין ביסוד המעלה, חוות הסוסים והמוזיאונים, יהיו פתוחים לקהל המבקרים.

מלונות הגליל המשתתפים במבצע:

- כפר נופש נוה-אטיב 06-981341
- מלון הצפון קרית שמונה 06-944705/7
- ורד הגליל 06-935785
- בית הארחה כפר גלעדי 06-941414
- בית הארחה כפר בלום 06-943666
- בית הארחה הגושרים 06-945231
- בית הארחה איילת השחר 06-932611
- מלון שלג הלבנון 06-944015
- מלון ארזים מטולה 06-944143
- מלון המבריא מטולה 06-940150

* רוכשי עסקת החבילה זוכים בפועל בהנחה של 30 אחוז.
** ימי שישי אינם כלולים במבצע.

השנה גולשים רק בישראל

משרד התיירות
המחלקה לעידוד תיירות פנים

צפון תקשורת • עיצוב ברק

קמרה אובסקורה
בית הספר לאמנות

החלה ההרשמה
לשנת הלימודים 9/ 88

ללימודים מלאים וחלקיים במגמות:
צילום, וידאו וקולנוע.
(תחילת הלימודים אוקטובר 88')

ללימודים חלקיים וקורסים בנושאים:
צילום - מבוא א', מבוא ב' ופרוייקטים מתקדמים.
קולנוע - הומור, מין ואלימות בקולנוע - הרצאות והקרנות סרטים.
וידאו - מבוא א', עריכה (בסיסית), עריכה A/B ROLL.
(תחילת הלימודים מרץ 88)

ההרשמה בימים אלה.
תל-אביב: אלנבי 57, טל': 298191, 03-298291.
חיפה: הנביאים 13, טל': 662773, 04-666695.

של הטנים בארץ – הרי שעתה זו עונת הסקווש, אחיו הסגור והמהיר של "הספורט הלבן". 40 מגרשים, 4000 שחקנים. הנשים במיעוט. כרגיל.

אורית הראל

דבר אל הקיר

הם באים זוגות זוגות, כמו לתיבת נח. חושפים רגליים, כדרך כלל שעירות, עטויות מכנסונים בהירים. מתחת לזרוע הם הם חובקים ברישול תיקי ברזנט צבעוניים, אדירי־ממדים, רצוי עם הרבה רוכסנים. המהדרים שבהם עונדים למצחם ועל פרק ידם גם סרטי־הזעה מפוספסים, כאלה שיוצרים רושם אתלטי מקצועני. הם מחייכים בנימוס זה לזה, עוצרים בחגיגיות בדלת האולם, מנידים ראש אחד לשני – "After you". אחר־כך הם סוגרים את הדלת ופוצחים בסידרת חבטות אדירות בכדור קטן ותמים, בין שלושה קירות וקווים אדומים. קוראים לזה סקווש.

בראשית, וזה סיפור של כ־500 שנה לפחות באנגליה, היה "טניס אמיתי" (Real tennis): מעשה בכדור, רשת, מחבטים וחדר. חלפו השנים, התחלפו המלכים, ולפני כ־150 שנה החליט מי שהחליט – וזה, מן הסתם, היה יותר מאדם אחד – שצפוף ככה בחדר. אז הטניס יצא החוצה עם הרשת, הסקווש נשאר בפנים עם הקירות, וכל אחד אימץ לו מחבטים וכדור משלו.

לארצנו הקטנטונת הביאו את הספורט הבריטים, עם המנדט. מגרש כזה מימי הבריטים יש למשל בימק"א בירושלים. הבריטים עזבו, הסקווש נשאר, אבל לקח לו כמה שנים טובות להתאקלם אצלינו. ובעצם, תפס לו חזקה של ממש רק בשנים האחרונות, בעיקר לאחר הקמת מרכז הסקווש בהרצליה. היום זה כבר יותר מסתם עוד ספורט, זה כבר עניין אופנתי, "אין". ממש לא נעים להסתובב בציבור ולהודות שלא רק שאתה לא משחק, אתה (שלא להזכיר שאת) גם לא בדיוק מכיר את הכללים, ובעצם, כל ההתרוצצות הזו והטחת הכדור בקיר, נראית בעיניך די משעשעת.

40 מגרשים יש כיום בכל רחבי הארץ, 12 מאמנים ו־4000 שחקנים פעילים. רק 10% מהם נשים. צמח בלומברג, דובר התאחדות הסקווש בישראל (יש דבר כזה) שהוא גם ממנהלי מרכז־הסקווש ברעננה, קצת־מסביר קצת־מתנצל, שהמשחק הזה פשוט דורש המון כוח, ולכן אולי אין הרבה שחקניות. אולי. בהשוואה לטניס למשל, יש הרבה פחות אופציות לעמידה במקום ויישור גרביים.

את מועדוני הסקווש בארץ מנהלים כמו במועדון חברים לקוח מהסרטים

צמח, איש סימפאטי, שנטש את דרום־אפריקה לטובת ישראל, מנהל את מרכז הסקווש ברעננה כמו מועדון חברים לקוח מסרט, כולל אווירה חברית, ברבקיו על הגג בלילות הקיץ וכרז בירה, סביבו מרכאים בחגיבות אחרי המשחק את המפסידים, שכוחם לא עמד להם ונמרחו בין הכדור והקירות על המגרש. צמח אומר שסקווש זה משחק שלומדים הרבה יותר מהר מטניס, ולכן שחקן יכול להינות כבר בפעם השניה או השלישית שהוא משחק. השטח, הוא מסביר, הרבה יותר קטן מאשר מגרש טניס, אין מרחק בו צריך לנסות להעביר את הכדור מעל לרשת (שהרי זו בחוץ, אצל הטניסאים. הסקוושאים חובטים את הכדור לעבר הקיר). ובכלל, המשחק הרבה יותר אינטנסיווי. על כך יעידו הגניחות שפולטים השחקנים שמתעופפים בחריקות נעליים אחרי הכדור, הקטן והתמים הזה, מנפנפים במחבטים שמחירם נע בסביבות 100 עד 150 שקל. למשחק הזה נחוצים שניים, כמו לטנגו, ויש דרכים שונות להתחבר לצמדים. אפשר להשתדך לשחקנים אחרים החברים במרכזים השונים, ליטול חלק בליגה פנימית, לשחק עם פרטנר קבוע או להביא חבר מהבית. וחשוב מאוד, לשם החברותא, לשתות בסיומו של משחק סוחט, בירה על חשבון המפסיד.

יש, אגב, שחקנים, שאין להם מושג קלוש כמה עולה בירה במרכז הסקווש. ■

מגדל־העמקמון עמור

1978־1988. מהפך זו מילה קטנה לתאר את מה שקרה במגדל־העמק. שכונת וילות יפהפיה; מפעלי תעשייה מתוחכמים, המילה האחרונה בתעשיית האלקטרוניקה; מערכת חינוך ותרבות – מהטובות בארץ. בכתות של חטיבת הביניים, בספריה ובמתנ"ס, אפשר למצוא ילדים מתמרת, הישוב הקהילתי הסמוך. איזה הישג מתוק לשאול עמור.

בוקר אחר בשלהי שנת 1978, פתח ראש מועצת מגדל־העמק את חלון ביתו וראה את מכוניתו העולה בלהבות, לעיני האשה והבנות המבוהלות. בחודש יולי של אותה שנה, עדיין התרגש שאול עמור, אדם כמעט אלמוני בעיירה, מההחלטה להציבו כמועמד הליכוד לראשות המועצה המקומית. כעבור שלושה חודשים חגג עמור את נצחונו הסוחף בבחירות. המכונית העשנה היתה מעין קבלת פנים מדליקה ומבחן אומץ ראשון שעורך העולם התחתון לראש המועצה החדש. תזכורת לעובדה שאת הכוסים המקומים לא בוחרים בקלפי.

מגדל־העמק של סוף שנות השבעים היתה מוקד של פעילות פלילית. סמים, זנות, עבירות רכוש, בריונות לשמה. פושעים המטילים אימה על התושבים. אנשים פחדו ללכת ברחוב, חששו להתלונן במשטרה. העדיפו להסתגר בבתים. חבורות אלימות שלטו ברחוב, הפעילו מרכז איזורי לסחר בסמים.

המשטרה תיגברה את כוחותיה בישוב. "כשהוזעקנו מדי פעם לאחת השכונות, נהגנו להופיע בכוח גדול, מחשש שנותקף. כל כניסה שלנו היתה מלווה בגילוי אלימות נגדנו. אני עצמי חטפתי מכות", מספר קצין משטרה לשעבר.

המרכז המסחרי נשלט על ידי עבריינים, שסחטו סוחרים וגבו מהם דמי חסות. המשטרה לא הצליחה להתמודד עם התופעה. 12 סככות אבטיחים בצמתי הכבישים בעיירה, שימשו כיסוי לתחנות למימכר סמים. המשטרה בושה לפעול.

שאול עמור, ראש המועצה החדש, היה נתון ללחץ ואיומים מרגע כניסתו לתפקיד. היו ימים שהתקשה להתקרב ללישכתו וניהל את העניינים באמצעות מכשיר הקשר ממכוניתו. הוא דרש מהמשטרה פעולה נמרצת נגד העולם התחתון.

"פעולתי היתה כרוכה בסיכוני וסיכון בני משפחתי. סיכמתי עם מג"ב שיעזרו לנו לסלק את סככות האבטיחים. לילה אחד בא כוח מתוגבר של שוטרים והרסנו את הסככות. על זה הגיב העולם התחתון בשריפת מכוניתי. אשתי, סוזן, קיבלה הרבה איומים טלפונים שיחטפו הילדים. היא אשה חזקה ודירבנה אותי לא להירתע. בזמן קבלת הקהל הגיעו עבריינים לבנין המועצה, או שיגרו שליחים להפוך שולחן ולהפריע בעבודה. הזעקתי את המשטרה לעצור אותם. המאבק החריף. יום אחד שלחו נער לירות בי. אני הלכתי במרכז המסחרי וגם הוא הסתובב שם, אבל ברגע האחרון נבהל מהעניין והסתלק", משחזר עמור.

עבריין בעבר, מהבולטים בעולם הפשע בצפון בעשור הקודם (היום חוזר בתשובה בישיבת "מגדל־אור" של הרב גרוסמן) אומר: "עשינו שם תגיגה גדולה. סמים, התפרצויות, בחורות, חסות. הפעלנו לחץ על ראש המועצה. בבסטות היו 90 אחוז מהפעילות. התדרדרתי לפשע, הייתי נכנס למעצר ויוצא, אבל אף פעם לא ישבתי. אתה יודע איך זה – הגדולים לא יושבים. יושבים הקטנים. היינו 20 איש אלימים שלטנו במגדל־העמק. זה התחיל בחוסר עבודה. לא היה מה לעשות, באנו מבתים שבורים, משפחות לא הכי טובות. מזה התדרדרנו".

תשדיר שירות לאינטגרציה

ינואר־פברואר 1988 מקץ עשר שנים. סיור במגדל־העמק בשעת צהריים. בכניסה לישוב ובצמתי הרחובות המרכזים, תחת כל באסטה של אבטיחים, פורח גן ציבורי. הבטלנים נעלמו מהברזלים. בתי־הקפה מאוכלסים בדלילות. צלם המערכת מחפש גברים לצילום. מציעים לו לחכות עד לאחר שעות העבודה. ימות המשיח ממש.

1978־1988. מהפך זו מילה קטנה לתאר את מה שקרה שם בעשור האחרון. שכונת וילות יפהפיה; מפעלי תעשייה מתוחכמים, המילה האחרונה בתעשיית האלקטרוניקה; מערכת חינוך ותרבות מהטובות בארץ. בכתות של חטיבת הביניים, בספריה ובמתנ"ס, אפשר למצוא ילדים מתמרת, הישוב הקהילתי הסמוך. וזהי, אם תרצו, ההוכחה לנצחון האמיתי של מגדל־העמק. איזה הישג מתוק.

לפני חמש שנים, כשהקימו משפחות של קציני צה"ל בכירים, טייסים, עובדי רפא"ל, רופאים, בני ההתיישבות העובדת, ישוב עירוני משלהם, הם ביקשו להגשים חלום חיים של וילה במקום ייחודי, בו ישלטו הם עצמם ויקבעו את איכות חייהם. תמרת. סדין ארום עבור תושבי מגדל־העמק. מבחינתם זו היתה עוד קבוצת סנובים, שבנתה שכונת וילות מעבר לגדר.

"זה סותר מדיניות לחזק את ערי הפיתוח", צעק לפני חמש שנים שאול עמור במשרדי הממשלה, "אם אנשים רוצים שכונה שלהם זה בסדר, אבל לא יתכן שמדינת ישראל תתן לפתח באותו איזור שתי חברות – אחת מהן אליטיסטית".

בשנת 1983 עלו המשפחות הראשונות לתמרת. התרכזו שם בני 32־40, רובם אקדמאים, עם חלום של איכות חיים. כיום חיות שם 190 משפחות שלמדו כי בתים יפים זה לא מספיק.

איתי דינרמן, טייס לשעבר בחיל־האויר, מנהל ממעל לפיתוח וייצור מערכות נתונים ממוחשבות, תושב תמרת: "היה לנו חלום והגשמנו אותו בנאיביות. תמרת הוקמה בכספי התושבים. הממשלה נתנה את מה שהיתה מוכרחה לתת. אנשים שילמו מכספם לכבישים ואפילו את מערכת הביוב מימנו מכספם עד שהממשלה הסכימה להחזיר לנו את הכסף. התרגשנו מהאפשרות שילדינו ילמדו בנהלל והיום אנחנו יודעים שזה לא גליק גדול. העמק והשם נהלל זה לא מספיק. אנחנו שכונה עירונית הזקוקה לשירותים עירוניים ואת זה, אנחנו מניחים, יודעת מגדל־העמק לעשות טוב יותר מנהלל".

רואה־החשבון יצחק שקד יו"ר ועד תושבי תמרת: "אנחנו נתבעים לשלם ארנונה עירונית של 1500 שקל למשפחה לשנה, בעוד שהמועצה האיזורית לא בנוייה לתת לנו שירותים ונופל עלינו נטל של ניהול מזכירות. יש לנו התלבטות בעיקר בנושא החינוך. חלק מתושבי תמרת משתמשים בשירותי החינוך של מגדל־העמק ויש לנו הרהורים על האפשרות של קבלת שירותים מוניציפלים נוספים. בשנים האחרונות חל במגדל־העמק שינוי משמעותי, יש התפתחות יפה והדברים האלה מושכים אותנו. אנחנו משתמשים במתנ"ס שלהם, שירותים עירונים מספרות, בנקים קונים שם ונעזרים בספריה. חלק מהילדים שלא היה מרוצה מנהלל עבר למגדל־העמק. קבוצת מורות מלמדת שם. הקשרים התהדקו. מוקדם לדבר על קשר מוניציפלי, אבל זו אחת האפשרויות".

שאול עמור, שומע את הבשורה ואינו מסתיר את שמחתו: "מתכתחילה היו צריכים לבוא אלינו. הקמנו במגדל־העמק שכונה יפהפיה, נוף־העמק, אז תהיה לנו גם שכונת תמרת. זה החלום שלי. זו הזדמנות היסטורית של ישוב שהקימו בני ההתיישבות העובדת להשתלב בעיר פיתוח באיזור".

מגדל־העמק, כ־16 אלף נפש מ־33 גלויות. תשדיר שירות מוצלח לאינטגרציה. באותו בנין מגורים מתגוררים יוצאי אתיופיה וארה"ב, רומניה צרפת. בקרבתם יוצאי דרום־אמריקה. לפני חודשיים וחצי יצא עמור בשליחות הסוכנות לארגנטינה והסדיר עלייתן של 48 משפחות בקליטה ישירה במגדל־העמק. 11 מהן כבר עלו ונכנסו לדירות שהוכנו מבעוד מועד ולמקומות עבודה מסודרים.

כשבני המושבים בעמק החליטו להתיישב בקרבת הוריהם, אבל לא רצו חקלאות, המועצה האיזורית עמק יזרעאל הציעה להם את השטח שמעל בית־העלמין שימרון להקמת תמרת. מגדל־העמק הסמוכה לא הועלתה כאפשרות מן הישוב. הרבה שנים חשו תושבי מגדל־העמק כחוטבי עצים ושואבי מים של ההתיישבות העובדת.

עשר שנים לאחור במנהרת הזמן. במגדל־העמק היו כבר אז מוסדות תרבות, מתנ"ס ספריה מפוארת ובתי־ספר טובים, שהקים אחד מראשי המועצה הקודמים, צבי אלדרוטי. אבל איזה פער מבהיל היה בין המצב החיצוני המשופר, לבין המציאות החברתית הירודה.

חיסול תרבות ה"מגיע לי"

העבריינים הטילו פחד על התושבים ועל הממסד המקומי. אווירה קשה של כל דאלים גבר. לגבי שאול עמור, בוגר בית־הספר לעבודה סוציאלית בחיפה, שהיה לימים הממונה על העובדים הסוציאלים בצפון, ואח"כ ראש מועצה, זה היה אתגר מיוחד במינו. במקום לתת באסטה למי שהופך שולחן, הוא דירבן את המשטרה להקשיח יחסה לעבריינים. במקביל פעל הרב גרוסמן במועדוני סנוקר ובריכוזי העבריינים והחזיר למוטב חלק מהם. את בני הנוער חסרי המסגרת הוא ריכז במרכז להכשרה חינוכית ומקצועית, שהקים במקום.

שאול עמור היה צריך להתמודד עם מה שהוא מכנה "תרבות המגיע לי". בשכונות הבעייתיות חיכו שראש המועצה החדש יגיע אליהם אחרי הבחירות וישאל מה הם רוצים. "מצאתי אנשים פאסיבים, שדרשו שידאגו להם. הם חשבו שאני אנקה את השכונה ואצבע להם את הבתים. הם נדהמו כשבאתי ושאלתי מה הם מתכוונים לעשות למען עצמם. התנגדתי לשיקום השכונות, כי חשבתי שהדרך הנכונה היא לעודד את האנשים לשקם את עצמם. פיתחנו טכניקה של עבודה לפיה התושבים מקבלים את האמצעים והם משקמים את סביבתם. עשר שנים עברו והשכונות מטופחות. אם הייתי עושה את זה בשבילם – אחרי חודש ההרס היה חוגג. חיסלתי את תרבות 'המגיע לי', שהשחיתה כל חלקה טובה. היום הם יודעים שראש העיר לא כתובת לסידור עבודה ופרוטקציות למיניהן", אומר ראש המועצה.

שאול עמור בן 46, נולד במרוקו התייתם מהוריו בגיל שלוש, עלה ארצה בגיל 15 במסגרת עליית הנוער ולמד בכפר־בתיה. שירת בנח"ל ולמד בבית־הספר לעובדים סוציאלים. נשוי לסוזן, מיילדת בבית־חולים של העמק בעפולה ואב לשלושה. היה בצוות ההקמה של כרמיאל וסגן ראש מועצה, ואחר כך נציג מחלקת העליה של הסוכנות בגליל.

מסלול סלאלום פוליטי עשה שאול עמור, מרפ"י ולעם בראשות יגאל הורביץ, עד שנחת בליכוד – במחנה דוד לוי. בתקופה ההיא בנה משרד הבינוי את שכונת הקוטג'ים נוף־העמק. שכונה חדשה, בנייה פרטית בלבד, אין בתים להשכרה רק למכירה. באו לשם מחיפה, מפוני ימית מטבעון ורבים מבני המקום. שכונה עם הרבה עצים גבוהים יותר מהבתים. "מי שרוצה עיר גדולה, בתים גבוהים, שילך לחיפה. אנחנו מציעים עיר קטנה עם איכות חיים. שילוב של בניה פרטית, בניה נמוכה של קוטג'ים. ובתווך פארק גדול למשחקים", החליטו בעיירה.

עמור יו"ר מועצת ערי הפיתוח, חבר הוועד המנהל של רשות השידור, מנסה לפלס לעצמו דרך לכנסת, גילה כי צפוף מדי במחנה לוי, ועבר למחנה אריק שרון. האם זה יקדם את מקומו של עמור ברשימת הליכוד לכנסת? העתיד יוכיח. בינתיים תרם הקשר עם שר התעשיה לפיתוח מגדל־העמק.

במשך שנים מתלבטים היכן להקים את עיר המדע בגליל. בא

(סוף בעמוד 27)

לא עוד "ילדי ברזלים" במגדל־העמק. "תבוא אחרי העבודה ואחרי הלימודים ותוכל לצלם", אמרו לצלם שלנו כאשר חיפש אחד כזה־עשר בשעות הצהריים.

חשבו על כרמיאל כעל עיר המדע והתיכנון בישראל. בא שאול עמור (משמאל) וקבע עובדות בשטח. מגדל־העמק תהיה זו שתישא את דגל המדע. מפעלים רבים (לעיל) קבעו את מושבם שם.

ינואר־פברואר 1988. סיור במגדל־העמק בשעת צהריים. הבטלנים נעלמו מהברזלים. בתי־הקפה מאוכלסים בדלילות. צלם המערכת מחפש גברים לצילום. מציעים לו לחכות עד לאחר שעות העבודה. לפני עשר שנים זה לא היה קורה. ימות המשיח הגיעו.

יצחק בן־חורין
צילום: ש. רחמני

צילום: משה ששון

هكذا من الأصل

קבלת שבת

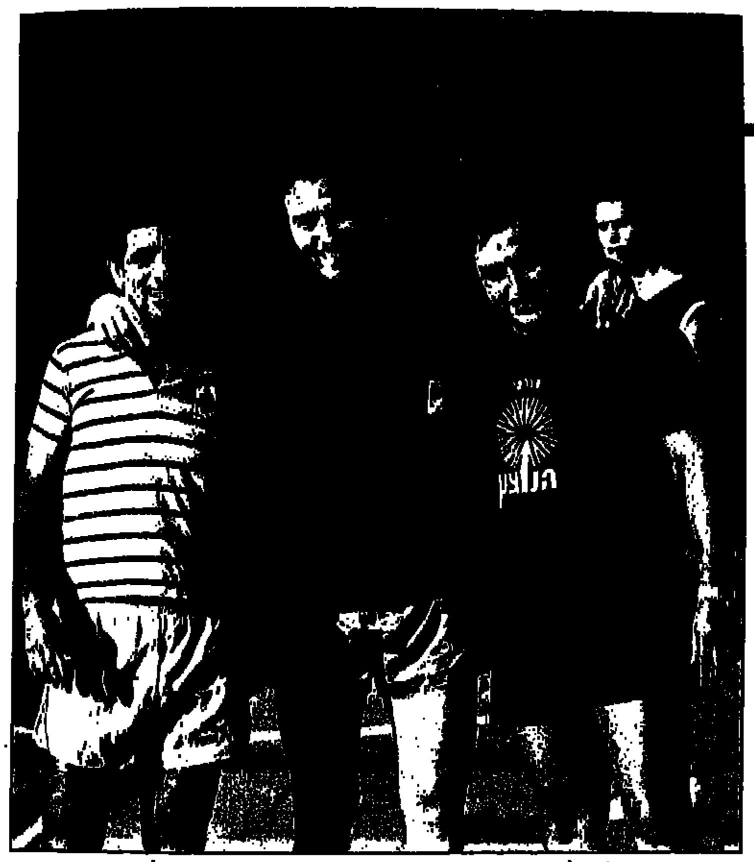

משה רזמנו (משמאל) עם איציק קרן מ"גן אורנים" ומאיר דבי מ"אולמי הנוצץ".

"שרופים" על כדורגל

זה אמנם לא כדורגל מקצועי, עם מגרש דשא, אתם יודעים, שופט בשחור, קהל רב ביציעים וכו'. אבל בכל זאת כדורגל. כדורגל של "שרופים" המתנהל על משטח הבטון של ביה"ס עירוני ה', בסוף דיזנגוף בתל־אביב. מסורת קבועה בכל יום שישי. מ־3 עד 6 אחה"צ.

מתקרבים אז רואים את הזמר חיים משה, את הכדורגלנים (האמתיים) הגיסים ויקי פרץ ואבי כהן, את משה ("קיש") רומנו, את בעל סלון "טוקיו" דוד לויאן, את אלי מזרחי מ"גני שולמית" ואת מאיר הבי מ"אולמי הנוצץ". גם שמוליק ספן, בדרן, נמצא שם וגם אלי עזור, עתונאי שלא רק כותב על ספורט – אלא גם עושה.

ויקי פרין (מאחור) דולק בעקבות הזמר חיים משה.

יש שמש טובה. ביום חמישי בלילה קבעו את ההרכבים והחליטו שבאים – גם אם יורד גשם. הם לא מסוכר החבר'ה האלה. לא פוחדים. אשר ראובני, האמרגן של חיים משה, מגיע. "חולה. לא משחק היום. באתי להסתכל". לאלי מזרחי נולד בן אחרי שלוש בנות. יגמור את המשחק ויטוס לתל־השומר לראות את אשתו ואת הרך הנולד. שמו בישראל? – רפאל בצלאל מזרחי.

מן הצד צופה גם קובי חבי, בעל "אמצע הלילה". מחלק חולצות לשחקנים. בכך תרומתו. איפה צביקה פיק? – בסיבוב הופעות. לא יבוא. אבל האחרים מזיעים, רצים, מרביצים גולים. עוד בחבורה דרוויש לוויאן, מהנדס אוירונאוטיקה. אומר שהיה בעבר שחקן בנבחרת הנוער של איראן. כשעלה לארץ העדיף את הטכניון על כדורגל, אך ביום שישי הוא חוזר לאהבת נעוריו. כדורגל.

אבי כהן, לשעבר ממכבי ת"א והיום ב"ריינג'רס" של גלאזגו, עושה בארץ חופשה. מופיע בנבחרת, וגם בעירוני ה'. אני אוהב את העימות הזה עם גיסו, ויקי פרץ, וגם את החברה שבאים עם הפיסטוקים והגרעינים. בגלזאגו הקפואה אין לו את זה.

חיים משה משחק משחק, אבל לא שוכח מניין הרגליים שלו צומחות. באחת ההפסקות הקלות הוא אוסף את החברה ומזכיר להם את השיר שחיבר. לא כולם זוכרים את המליחם, רק את ההתחלה:

"ישבנו יחד חבריא,
שותים כיד המלך,
להגיון אין ערך", וכו' וכו'.

איך אומרים? שילוב של בינגס אנד פלז'ר.

מתחלפים כל הזמן. אין כוח לשלוש שעות נון־סטופ.

הולכים הביתה מבסוטים עד הגג. אין כאן מנצחים או מנוצחים. ואם יש – זה ישתנה ביום שישי הבא.

תראות.

סמדר לוד

צילומים: רובי קסטרו

כל החבריה במסיבת הכדורגל השבועית ביום ששי אחרי־הצהרים.

ריכוז: מעיינה שנהר

סיפורי סבתא

אוכל = כושר?

כל מיני סיפורי סבתא מסתובבים בשטח על מזונות שמשפיעים על האון המיני – כמו מאכלים חריפים, שוקולד וכו'. האומנם יש השפעה של מה שאנו אוכלים על כושרו המיני של הגבר?
א.י. אילת

■ תשובה: יש מחקרים המצביעים על השפעה שיש לויטמינים ומינרלים מסויימים על התפתחות איברי המין אצל בנים ועל תנועתיות הזרע של הגבר. מדובר בויטמינים E,C ובאבץ ומינרלים אחרים.

אין הוכחות חותכות בכיוון זה, אך יש הגיון בהנחות אלה. כך למשל, התברר שמערכת הרבייה של הגבר, נוזל הזרע והזנב של הזרעון מכילים הרבה מאד אבץ. בבלוטת הערמונית מצוי שיעור האבץ הגבוה ביותר בגוף.

בגלל הצורך הגדול של אבץ בגיל ההתבגרות, יכול להיווצר מחסור. מחקרים שנעשו בארצות מתפתחות גילו כי איברי המין של בנים אשר סבלו מחסכים בתזונה, לא התפתחו מספיק. מתן אבץ איפשר שיפור במצב.

גם בבעיות פוריות, אומנם סיבותיהן רבות ושונות, אך לפעמים שוכחים שהסיבה יכולה להיות פשוטה: חוסר אבץ, אולי בגלל תזונה לא נכונה, דבר שיכול להשפיע על תנועתיות הזרע. המזונות העשירים באבץ הם בשרים רזים, עוף, הודו וחלק מהירקות כמו אפונה, אך מהירקות הספיגה פחות טובה. צמחוניים יכולים לפתח לפעמים מחסור באבץ.

אולגה רז

מנהלת מחלקת דיאטה ב"איכילוב"

חלוקת הרכוש

■ שאלה: נשבר לי סופית מהנישואין שלנו אחרי 23 שנה, אך אשתי מסרבת להתגרש ולחלק את הרכוש. מה אני יכול לעשות כדי לא להפסיד את כל עמלי במשך כל חיי?
ד.ק. רעננה

■ תשובה: יש תקווה לקבל נתח ברכוש, אך הדבר איננו פשוט. אם הדירה רשומה על שם שניכם, תוכל להגיש תביעה לפירוק השיתוף בה, על ידי מכירתה כפנויה וחלוקת התמורה שתתקבל בין שניכם. גם אם שניכם גרים בדירה וגם אם תעזוב משום שלא תוכל לעמוד עוד בסבל של החיים המשותפים (ודי אם הסבל מוצדק באופן סובייקטיבי בלבד), בית המשפט יוציא צו פינוי, יצווה למכור את הדירה כפנויה למרבה במחיר והכסף יתחלק ביניכם.

הצרה היא שאשתך יכולה להקשות: לנסות לעכב את המכירה או להכשילה על־ידי השגת צו לעיקול הדירה או דרישה למה שנקרא בלשון החוק "מדור ספציפי" (והכוונה היא למגורים). היא יכולה לעשות זאת במסגרת תביעה למזונות או למדור, בבית המשפט המחוזי או בבית הדין הרבני, או על ידי הגשת תביעה לשלום בית. על יכולת האשה להכשיל את מכירת הדירה קיימים פסקי דין סותרים והנושא טעון עדיין הכרעה והכרעה של בית הדין העליון.

דליה ברקול

משפטנית

דבר ראשון: קפה

■ שאלה: אני אוהב מאד את אשתי ואוהב את המשפחה שלי, אבל כאשר אני חוזר הביתה אחרי שעה 6 בערב, בתום יום עבודה מפרך, אינני יכול לגלות מיד התעניינות נלהבת במה שקרה לאשתי במשך היום. האם זה יהיה מוגזם לבקש קודם כל קפה וחצי שעה של מנוחה, ורק אחר כך לתת התעניינות בנעשה בבית?
ג.נ., באר־שבע

■ תשובה: אכן, אין זו דרישה מוגזמת, אך לא זאת השאלה החשובה. אני מתארת לעצמי שאתה לא מעוניין רק באישור שלי שהדרישה שלך לגיטימית, אלא רוצה גם לצאת מהמבוי הסתום.

כדאי לך להזמין את אשתך לכוס קפה ולעוגה, מחוץ לבית. (בבית תמיד הטלפון מצלצל, יש ביקורים בלתי רצויים, הילדים דורשים תשומת לב וכו'), וכל אחד מכם יספר לשני, בלי ביקורת והאשמות, כיצד היה רוצה שתתחיל הפגישה המחודשת ביניכם, מדי ערב. אחר כך, אפשר להגיע להסכם: פעם לפי הדרישות שלך ופעם לפי הדרישות שלה, או כל הצעה אחרת הנראית לכם. מספר הפתרונות הוא כמספר בני־האדם, אך המפתח הוא להתמודד עם זה ביחד. הבעיה היא של שניכם, ואין צודק או לא צודק בעניין זה.

תלמה בר־אב

יועצת, "מכון אדלר"

אפשר בלי ביטוח חובה?

■ שאלה: סוכן הביטוח שלי מדבר על ביטוח רכב ועל ביטוח חובה. האם מדובר בשני ביטויים? מה ההבדל ביניהם? האם ניתן לבטח רק את הרכב ללא ביטוח חובה?
גדעון איילון, עפולה

■ תשובה: כאשר אתה מבטח את מכוניתך, אתה רוכש שני סוגי כיסויים. א' כיסוי הרכב עצמו (רכוש) אם ייפגע ע"י רכב אחר או כתאונה עצמית (ללא מעורבות רכב אחר), או יפגע ברכב אחר, או ייגנב ולא יימצא או שיימצא פגוע. ב' כיסוי לגופם של המשתמשים ברכב או העלולים להיפגע על ידו: נוסעי הרכב עצמו, הולכי רגל או נוסעי רכב אחר המתנגש ברכב שלך.

כיסוי זה לגופם של אנשים נקרא ביטוח חובה, משום שהמחוקק, ע"י חקיקה מיוחדת, קבע כי בכל מקרה שיש פגיעה בגופם של אנשים – תהיה אחריות מוחלטת ולא תיבדק שאלת רשלנות כלשהי. לצורך זה הוקם התאגיד "אבנר", הגובה את החלק בפרמייה שאתה משלם כביטוח חובה (לחברה שבה רכשת את הפוליסה), והוא גם משלם את התביעה במקרה של פגיעת גוף. החוק הוא חוק סוציאלי ממדרגה ראשונה, שכן בעבר אנשים היו נפגעים, לפעמים קשה ביותר, ולא היה מי שישא בתשלום הנזיקים, כאשר נמצא שפגיעתם נבעה מרשלנותם הם. היום, שאלה זו אינה רלוונטית עוד.

כאשר לתביעות רכוש (הרכב), המבוטח רשאי לבטח בהיקף שהוא מחליט עליו, החל מנזקים שהוא יכול לגרום לצד שלישי, בלי לבטח כלל את הנזקים שלו עצמו, ועד לביטוח מקיף הכולל את כל נזקי הרכב של המבוטח ושל מי שהוא פוגע בו. כאן, כל תביעה עוברת את מסננת שאלת האחריות וחובת התשלום חלה על החברה שביטחה את הנהג שהיה אחראי במעשהו לאירוע.

דינה ברס

יועצת משפטית בחברת "שילוח"

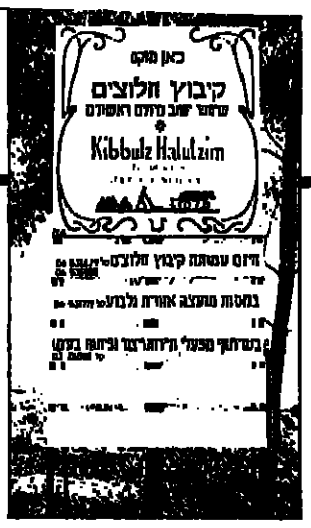

קיבוץ משוחזר יוקם בעמק־יזרעאל, בהשקעה של 8 מליון דולאר. מבקרים בו יעשו דרכם במנהרת הזמן, הרחק הרחק אל עבר שנות העשרים של המאה. קיבוץ במתכונת מוזיאונית ושמו בהתאם: "חלוצים".

נילי ארנועם

כולנו חלוצים

השלט המבשר על הקמת "חלוצים".

קיבוץ חדש, מיוחד, מתכונן לעלייה לקרקע. קיבוץ ושמו "חלוצים". על רכס גבעת יזרעאל שבשולי הגלבוע, צופה על ישובי עמק יזרעאל ובית־שאן. מרחביה, עין־חרוד, תל־יוסף, בית־השיטה. תפארת ראשית ימי ההתיישבות הקיבוצית בעמק. כאן, צופה ממעל, יוקם הקיבוץ. חדש – אבל ישן. משוחזר.

יהיה זה אתר תיירות פעיל וחי, אבל תהיה בו גם הרגשה שהזמן שם עמד מלכת, אי שם בשנות העשרים של המאה, ימי העלייה השלישית, כיבוש הארץ, יבוש הביצות, הקוקו והסרפאן.

ב"חלוצים" יהיו אהלים וצריפים, מחרשות עם סוסים וגם ביצות – אבל בלי יתושים וקדחת. את המזיקים הללו לא רצו לשחזר. יראו שם חלוצים צרובי־שמש במכנסי חאקי רחבים המגיעים עד לברך, שילכו אחר המחרשה, יזרעו בדמעה ויקצרו ברינה.

המבקרים במקום יוכלו להצטרף וליטול חלק בעשייה. להשתתף באסיפת הקיבוץ, לאכול שעועית שרופה בחדר האוכל, שיואר בפנסי לוקס ולקנח ב"תשו אחים חושר". כל המאמץ ייעשה כדי להמחיש למבקרים את הקשיים שבפניהם ניצבו בזמנו החלוצים הראשונים. אלה שעשו יש מאין. יסבירו שם את רעיון ההתיישבות, ידגישו את ההתבססות על עבודת הקרקע, בלי עובדים מהחוץ ותוך עזרה הדדית. שיחזור הרעיון העתיק של "שלי שלי – ושלך שלי". מתנדבים בעם יסבירו את הקיבוץ כתופעה ייחודית לתיירים, אך גם ללא מעט ישראלים.

קרוב ל־8 מיליון דולאר הוקצבו להקמת האתר. עבודת הכנה של שנים נעשתה, במגמה למשוך את המבקר אליו, לעשותו אתר־תיירות ברמה בינלאומית גבוהה. כמיליון וחצי דולאר יושקעו בבניית מנהרת הזמן, במתכונת "אפקוט" ו"דיסני וורלד". מנהרה דרכה ייכנס המבקר אל התקופה ואל הקיבוץ. ישוב בקרוניות משוכללות, יוסע המבקר במשך 15 דקות לאורך 100 מטרים ואלפיים שנות גלות. דרך עיירות במזרח־אירופה, המהפכה הבולשביקית ברוסיה ומלחמת העולם הראשונה. האורח יסייר גם בנמלי הים־התיכון השונים, משם העפילו הראשונים לביירות, מצרים ויפו, ומשם – בסירות אל היבשה.

"ימכרו גם "חמוצים"

"לא יכול להיות כלי הסברתי חינוכי וטוב יותר לתנועה הקיבוצית מאשר האתר הזה" – אומר ארי גרדי, מנהל הפרוייקט. בנוסף לקיבוץ אוטנטי, שישתרע על שטח של 35 דונאם, יוקם מבנה מרכזי על שטח של 5000 מ"ר, ויהיו בו אולמות לתערוכות ולהרצאות, מקום למופע אור־קולי ועוד. המטרה היא להסביר את הרעיון, להעביר את המסר, להתנסות בחיי עבודה וקיבוץ.

להראות מה שהיה זה טוב ויפה, אך לחיות מזה אי אפשר. לכן יופעלו במקום שירותי תיירות מגונים, כולל חנויות שימכרו תוצרת חקלאית מקומית. חמוצים וכבושים מבית־השיטה, גבינות ותוצרת חלב ממחלבות תל־יוסף, מוצרי־בשר מטירת־צבי, שקדים מגבע, תמרים ועוד. מספר מבקרים משוער לשנה: 300 אלף.

התכנית נמצאת בשלב מתקדם של תכנון. באוגוסט האחרון ניגשו להקמה. החפורים עלו על הקרקע והחלו בהכשרת מגרשי חנייה, ואז אירע הלא צפוי. מסתבר שמישהו הקדים אותם בעבודות בשטח. היה זה אחאב מלך ישראל, שהקים במקום את העיר יזרעאל. החופרים של היום גילו את חומות העיר וגם את הפיר שהקיף אותה, התיישבו במקום וגידרו את השטח.

איפה זה בדיוק? – נוסעים בכביש התענכים (המחבר את כביש הסרגל לעפולה עם כביש עפולה־בית־שאן). בין צומת עפולה־ג'נין לבין הפנייה המשולטת לנורית ומצפה ויניה כהן, שביערות הגלבוע, יכולים להרחיב מבט על העמק הפרוס למטה. בצד הדרך המשקיפה אל העמק, יש חורשת עצים דלילה. נא להאט ולעצור ליד שלט האומר: "כאן מוקם קיבוץ חלוצים".

בין חפירות החפורים תוכלו לראות את שרידי העיר הקדומה ובין עצי החורשה תבחינו באנדרטה לזכר חללי צה"ל שנפלו במלחמת השחרור בקרבות להגנת העמק. כאן היה בזמנו הכפר הערבי זרעין, שתושביו הטילו מורא על הישובים העבריים. תוך ניהול קרבות קשים, עבר המקום מצד לצד, חזר ונכבש מידי חייליו של קאוקג'י. הכפר שלט על התנועה בכביש בית־שאן – עפולה והנוסעים בו לוו בידי משוריינים. ■

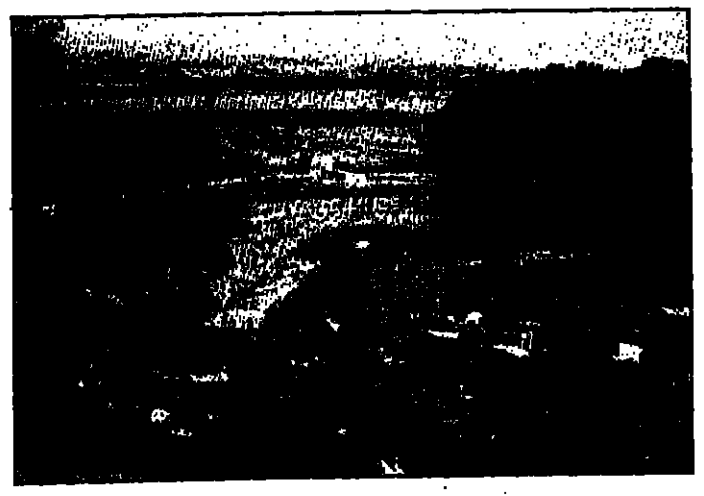

מראה כללי של מעיין־חרוד.

בין הירדן לגלבוע

צפונה מצומת מגידו, מזרחה מעפולה, בעמקים שבין הגלבוע והירדן, נעשית פעילות אינטנסיבית למשוך אותך לשם, המטייל.

מועצות איזוריות ומקומיות, מושבים וקיבוצים, חברו יחד לפיתוח וקידום התיירות. גם משרד התיירות מקדם בברכה התארגנות איזורית, לא מוניציפאלית, תומך ומעודד פרוייקטים לנופש, שיתבססו על תמורות האיזור.

יש מה לראות בשטח: עתיקות בית־שאן ובית־אלפא, מעיינות גן־השלושה (הסחנה), מעיין גדעון ועין־חרוד, הגלבוע וכוכב־הירדן. צמחייה ונוף, היסטוריה וארכיאולוגיה, פארק מים, מתקני נופש וספורט.

רשת "צימרים"

■ יעקב יוניש, מרכז העמותה שהוקמה במקום, תושב עליך, המטייל, ותושב בגדול. אולי אפילו ישכנע אותך להשתקע באיזור, אי פעם בעתיד. מביאים יזמים מחו"ל וגם יזמים מקומיים. חושבים על הטווח הרחוק, אך לא מזניחים את המחר.

במקום נעשים שיפוצים באכסניית הנוער שבעין־חרוד, עובדים על הפעלת רשת "צימרים", חדרים לנופשים בבתי מושבים (החל מהחורף בכפר־יחזקאל), הפעלת היפודרום גדול למירוצי סוסים (באביב), קיבוץ חלוצים (ראה רשימה נפרדת), הפעלת בריכות דגים כמקומות דייג לחובבים, שיפוץ בית חנקין ואחוזת הקבר המשפחתית, מקום מיועד לגלישה אווירית, חידוש רכבת העמק המפורסמת ועוד. מדברים אפילו על תחרות לחרמון. במקום מתכננים הקמת בית־ספר לסקי על משטח מלאכותי.

קייט ושיט

■ במעיין־חרוד יוקם מרכז לקייט ולשיט, שישולב בפעילות נופש ובריאות. יהיו בו חדרי כושר, חדרי טיפולים פיזיותראפיים וקוסמטיים. ינצלו עד תום את מי המעיינות שבמקום. בפארק גדעון ישוחזר הסיפור התנ"כי על דוד המלך ו־300 הלוחמים. בפארק הגלבוע יוקמו ביקתות־נופש ומלון בסדר גודל של 60 חדרים כבר אושר להקמה בבית־שאן.

בקיצור: כל הפוטנציאל הקיים באיזור – ינוצל.

אדריכל הנוף יצחק בלנק: תבנית הנוף היא תבנית הנפש.

האני מאמין של יצחק בלנק, אדריכל נוף, העובד בכפר הערבי קלאנסואה: "לראות ירוק בעיניים – עושה טוב על הנשמה. אדם אשר ער לסביבתו יפתח בחוכו פנימה ערכי אסתטיקה וחרבות פנימית. צעד ראשון של תושבי הכפר הערבי, שהחליטו ללכת על איכות־חיים".

כתבה וצילמה: בלהה דבורי

ירוק בכפר

אדריכל הנוף יצחק (איזי) בלנק, עוסק כיום בתכנון הגן הציבורי הראשון בקלנסואה, כפר ערבי השוכן בחלקו התיכון של השרון, בסביבות טול־כרם.

מדי בוקר יוצא יצחק בלנק את ביתו שבכוכב יאיר למקום עבודתו במיגזר הערבי. מפריע לו שהלשון הערבית אינה לשון־חובה בבתי־הספר. בהיותו תלמיד תיכון – בחר יצחק בצרפתית. "טוב שהערבים יודעים עברית – אחרת קשה היה להסתדר", אומר יצחק.

בישיבות הצוות הוא המוח היהודי היחיד בשטח. אנשי הכפר החליטו כי בתכנון הגן הציבורי הראשון שלהם – מוטב להם להיעזר בראש היהודי.

יצחק: "העובדה שאנשים סביבי מרימים גבה נוכח העובדה שיהודי עובד אצל ערבים כאחד מהצוות – מעוררת אצלי צער. הורגלנו לסטריאוטיפ, לפיו הערבי הוא העובד אצל היהודי וקשה לנו להניח שאנו יכולים גם לשרת אותם, לתרום להם באופן ישיר מכשרוננו. רק אתמול ראיתי תמונה משנת 1922, אשר נושאה ייבוש ביצות כאברה (האזור בו נמצא כיום קבוץ מעגן־מיכאל). הנפשות הפועלות בתמונה זו היו של הערבים. אני אוהב מאד את עבודת התכנון הסביבתי ויש לי ספוק רב מעצם העובדה שהכפר הערבי החל להיות מודע לצורך בהשמת בוגש על פיתוח הסביבתי.

"בקלנסואה יש כוחות מקומיים, בוגרי אוניברסיטה, רוקחים, רופאים ואנשי חינוך. אך מתכנן נוף ערבי – טרם פגשתי בארץ. המודעות לעניין תכנון הנוף הינה חדשה יחסית, תוצר העשור האחרון. כעת מתחיל גם המיגזר הערבי להבין שתבנית הנוף היא תבנית הנפש, ושתוספת שטחים ירוקים הם לרווחת הכלל המחפש פתרונות חדשים למלא בהם את זמנו החופשי.

"כאשר החלטתי לקבל על עצמי את העבודה בכפר הערבי, נוכחתי לדעת כי אינני יודע דבר על אורח חיי התושבים הערביים בכפרים. הכנתי עבודת תחקיר, תוך כדי שהייה ממושכת ממושכת בקרב התושבים. למדתי את אורחות חייהם, דפוסי התנהגותם, כמו גם את צפיותיהם מן הגן הצבורי אשר ישמש אותם על תקן של פארק. אני מתכנן את הגן לרמה של המולות, על שטח של שמונה דונם".

האני מאמין של יצחק בלנק: "לראות ירוק בעיניים – עושה טוב על הנשמה. אדם אשר ער לסביבתו יפתח בתוכו פנימה ערכי אסתטיקה ותרבות פנימית. אני מקווה כי זה הוא רק צעד ראשון של תושבי הכפר הערבי, שהחליטו ללכת על איכות־חיים, שבצירה יש גם מודעות מוגברת לדו־קיום בשלום. זה הדבר שמביא אותי לחשוב כי לפעמים הטבע יכול לתת פתרונות לשאלות אשר טובי הפוליטיקאים מתחבטים בהן". ■

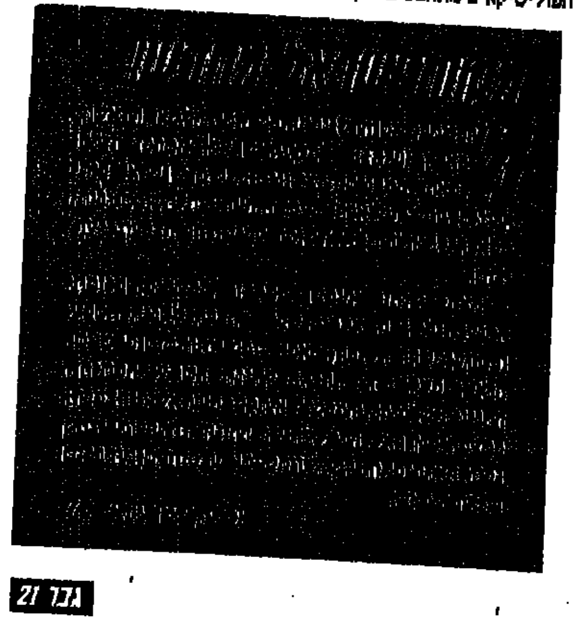

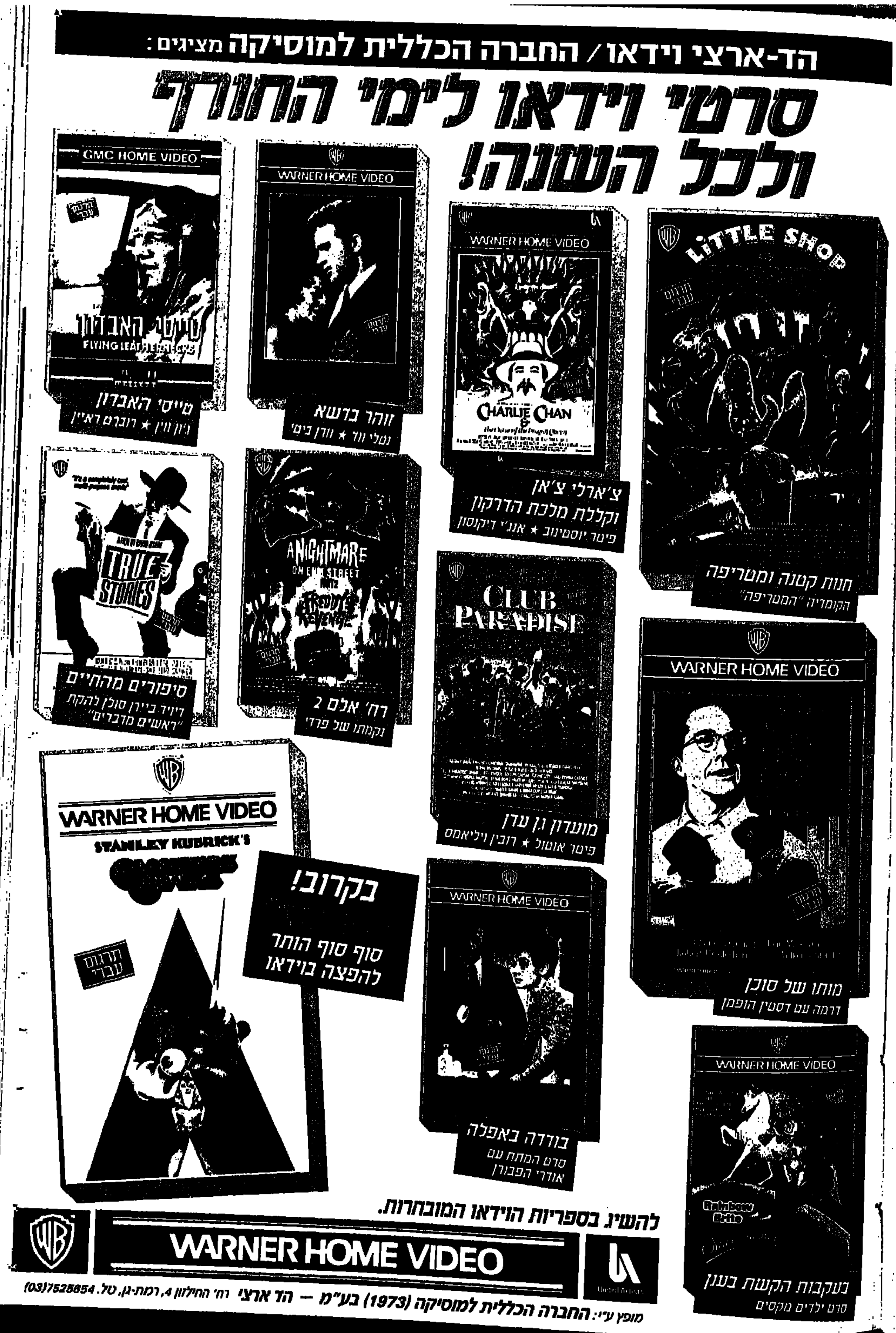

דן ארקין

לאן נוסעים תיירי העולם

בשנת 1986 יצאו 350 מליון מאורחי העולם את גבולות מדינותיהם למטרות תיירות, טיול ונופש. ההוצאה הכספית הגיעה ל־120 מיליארד דולר. נתוני ארגון התיירות העולמי מראים כי מדי שנה חל גידול של 4 עד 5 אחוזים במספרם הנוסעים. צאו וחשבו באיזה נתח זעיר (פחות מ־1.5 מליון תיירים השנה) מעוגת התיירות העולמית זוכה ישראל.

מנכ"ל התאחדות המלונות, משה עמיר, מסר כמה נתונים על תנועת התיירות בכנס השנתי של התאחדות המלונות. לדבריו, סבלה התיירות לישראל בשנת '87 לא רק מאיומי הטרור אלא גם מסיבות כלכליות כמו נפילת הבורסות והיחלשות הדולר. שנת התיירות הנוכחית, 1988, שניבאו לה תקוות גדולות בהיותה גם שנת ה־40 למדינה, החלה ברגל שמאל בגלל האירועים בשטחים.

מה המצב בארצות השונות? משה עמיר: "בבריטניה יש תחושה לא נוחה בגלל הצורה המכוערת שבה מוצגת ישראל בתקשורת; במרכז אירופה – גרמניה וארצות השפלה – התמונה אופטימית יותר וסוכני הנסיעות שם אומרים כי אם תהיה רגיעה בשטחים, לא תיפגע התיירות לישראל".

הנתונים מראים כי חל גידול בתיירות מאירופה לעומת קיפאון מסויים בתיירות מארה"ב. 750 אלף תיירים באו אשתקד לישראל מאירופה לעומת 340 אלף מארה"ב. יש יציבות, עם קצת סימנים לירידה בתיירות היהודית לארץ.

עמיר מוסיף כמה נתונים בתיירות העולמית: יש גידול באוכלוסית התיירים־הפנסיונרים בגלל עליית תוחלת החיים ויציאה מוקדמת יותר לגימלאות בארצות רבות. זו תנועה שיש להתכונן לדרישותיה המיוחדות –אם רוצים לקלוט אותה בארץ. יש בעולם חששות להוצאת כספים פנויים לתיירות, עקב נפילת הבורסות, ופיתוח מואץ של תרבות הפנאי הביתית – וידיאו, מחשבים ביתיים ומערכות־שמע משוכללות. כל אלה משאירים את האדם בבית.

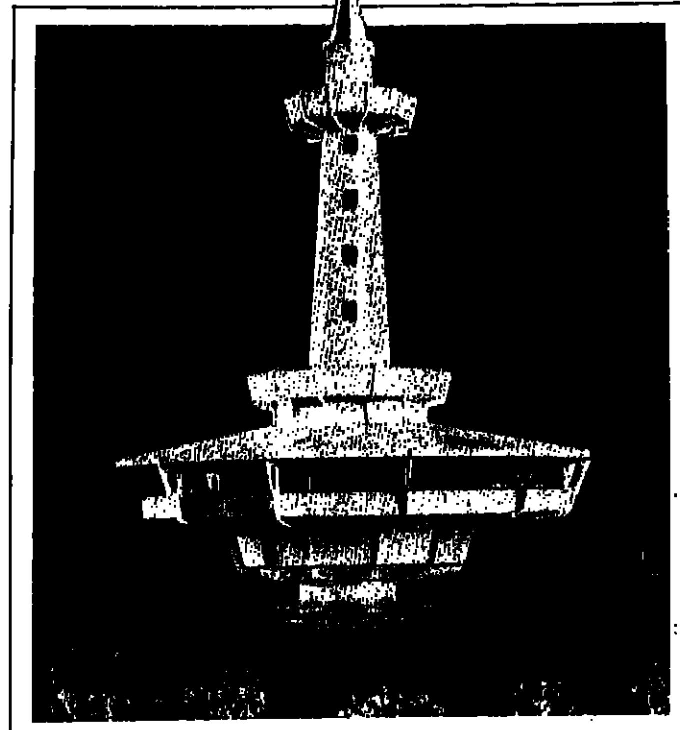

וגם המצפה התת־ימי ומגדל התצפית החדש שיוקם עד השנה באילת, סמוך למצפה התת־ימי הנוכחי. בחלק התת־ימי של המצפה החדש יהיו 24 חלונות שיאפשרו צפייה בדגים ובאלמוגים בעומק של 7 מטרים. ממרפסת התצפית העליונה ניתן יהיה לראות את הנוף. חברת מצפה תת־ימי אילת תשקיע 4.5 מליון דולר בבניית המצפה החדש, בתיכנון במנהרה תת־ימית למצפה דגים ובריכשת צוללת מיוחדת לתיירים.

תיירות קבוצתית בקיבוץ הארצי

מוסדות הקיבוץ הארצי נערכים ברצינות רבה להכנסת התיירות כענף כלכלי חשוב ב־86 קיבוציהם בארץ – מדן בצפון ועד לקיבוץ החדש, אליפז, צפונית לאילת. המבצע נערך בשיתוף פעולה הדוק עם משרד התיירות.

חרף הבדלי־דעות פוליטיים־אידאולוגיים – יש שיתוף פעולה טוב בין שר התיירות והמשפטים אברהם שריר ומזכיר הקיבוץ הארצי עזרא רובין והאחראי על מדור התיירות בקיבוץ הארצי חיים גורן.

פורום התיירות של הקיבוץ הארצי כבר סיכם כמה פרוייקטים המצויים בשלבי ביצוע עד תיכנון, בהשקעה של כ־10 מליון שקל לשנתיים הבאות:

● דן – שמורת טבע, עתיקות, מוזיאון אוסישקין, בריכות דגי פורל; ● ניר דוד – שיחזור ישוב חומה ומגדל; ● עין דור – פיתוח תיירות סביב הר תבור ואתריו; ● גבעת חביבה – הדרכה בשפות שונות על מהות הקיבוץ ומבנהו, תצוגה של תולדות השומר הצעיר וחלקו במאבק בתקופת השואה; ● עין שמר – חצר ראשונים, קטיף עצמי של התייר בפרדסים; ● געש – נופש צעיל לחוף הים, חוות סוסים; ● רבדים – פרוייקט ארכיאולוגי של תל מיקנה; ● נגבה־שדות יואב – שיחזור ושיקום משטרת יואב (עיראק סווידאן), תולדות חטיבת גבעתי, אנדרטה מצרית לזכר חללי צבא מצרים ב־1948; ● יד מרדכי – שיחזור שדה הקרב ממלחמת הקוממיות, מוזיאון מרדכי אנילביץ, מיני־קניון של תוצרת הקיבוץ; ● להב – מוזיאון הבדואים; ● כרמים – התיישבות חדשה בתל שוקת; ● אליפז – פארק תמנע.

עבודה כמשחק

בעבודה, כמו במשחק ספורט, חייבות להיות תוצאות. תמיד יש מנצחים ומפסידים. צבירת נקודות מביאה לתיגמול ולהצלחה. הביצוע נמדד בתוצאות. אלה הם כמה מעקרונותיה של שיטה אמריקנית חדשנית להדרכת עובדים בדרגות ניהול לשיפור תיפקודם תוך הגברת המוטיווציה, וכל זה תוך השוואה בין "מגרש העבודה" למגרש הספורט.

הנהלת רשת המלונות ישרוטל, הזמינה באחרונה את מומחי השיטה לסמינר מיוחד במלונותיה באילת, במסגרת סדנאות לשיפור הביצועים של עובדים ברמות שונות. מנהל מלונות הרשת, רפי שדה, אומר כי הוחלט להשקיע אמצעים וזמן בהדרכה, לימודים ושיפור שיטות העבודה, בעקבות סקר פנימי ברשת המלונות, שהראה להנהלה כי חלק גדול מהעובדים מעוניינים להמשיך בעבודתם ורואים עתיד במלונאות.

באחרונה הונהגו במלונות "מעגלי איכות": יושבת קבוצת עובדים ממחלקת אחזקה, חדרים או מטבח, ללא המנהלים, ודנה בכל מה שקשור לעבודה –להוציא ענייני שכר. "מדסקסים" שיטות שונות, מעלים הצעות יעול, שאותן מאמצת ההנהלה מאוחר יותר. הנסיון מוכיח שממעגלי איכות אלו הופקו לקחים חשובים, למשל – בהפעלת מערכת המחשב של מחלקת הקבלה באחד ממלונות הרשת.

ישרוטל מקיימת כמה קורסים והשתלמויות קבועים לעובדיה: קורס להעשרת מנהלים, קורס למדריכי עובדים, קורס מיוחד ביחסי לקוחות למי שעובד עם קהל, קורסים ללימוד שפות זרות ועוד.

סוכני הנסיעות – ב"אפולו"

חברת המיחשוב של התאחדות סוכני הנסיעות בישראל, "ישראליין", סיימה בהצלחה מו"מ עם חברת התעופה האמריקנית הגדולה "יונייטד איירליינס", שיחבר את סוכני הנסיעות הישראליים עם "אפולו", רשת התקשורת הגדולה בעולם בנושאי תעופה ותיירות.

לרשת זו מחוברים כיום 14,000 משרדי נסיעות ב־40 מדינות, באמצעות 60,000 מסופים. המערכת תאפשר לסוכן הנסיעות בארץ להתחבר למערכות ההזמנות של 650 חברות תעופה, 14,000 בתי מלון, 20 חברות גדולות להשכרת רכב. היא מסוגלת לטפל ב־1,400 פניות בעת ובעונה אחת. רשת "אפולו" מציעה גם ללקוחותיה מאגרי מידע בתחומים העשויים לסייע לנוסע, כמו מזג אויר בכל מקום בעולם, מועדי חופשות וחגים, שעות עבודה בבנקים, תקנות מכס, אתרי תיירות וארועים לתייר.

מבצעי תיירות סביב אתר החרמון

גורמי תיירות בצפון הארץ התאגדו לכמה מיבצעי הנחות למבקרי אתר החרמון בחורף. בדרך לשם מוזמן המטייל לעצור בפונדק דברת. "אכל־ישתה" שם בסכום של 5 שקל לפחות – יהיה זכאי לרכוש כרטיס כניסה לחרמון בהנחה של 2 שקל. עשרה מלונות ובתי הארחה בגליל העליון ובקריית־שמונה, מוכרים חבילת נופש ייחודית של בת שלושה ימים במחיר 63 שקל לאדם ללילה עם ארוחת בוקר, כולל כניסה בכל יום לאתר החרמון, שימוש ללא הגבלה ברכבל והנחות בשכירת ציוד סקי ושעורי סקי. חבילה זו מוצעת לכל ימות השבוע – להוציא ימי ששי. מלון סלאוזה טבריה מציע חבילת נופש בת יומיים, במחיר 80 שקל לאדם ללילה עם ארוחת בוקר. רוכשי החבילה זוכים בכרטיס כניסה חינם לאתר החרמון,לאתר חמת גדר והנחות לעוד כמה אתרי נופש סביב הכנרת. רק שיהיה שלג בחרמון.

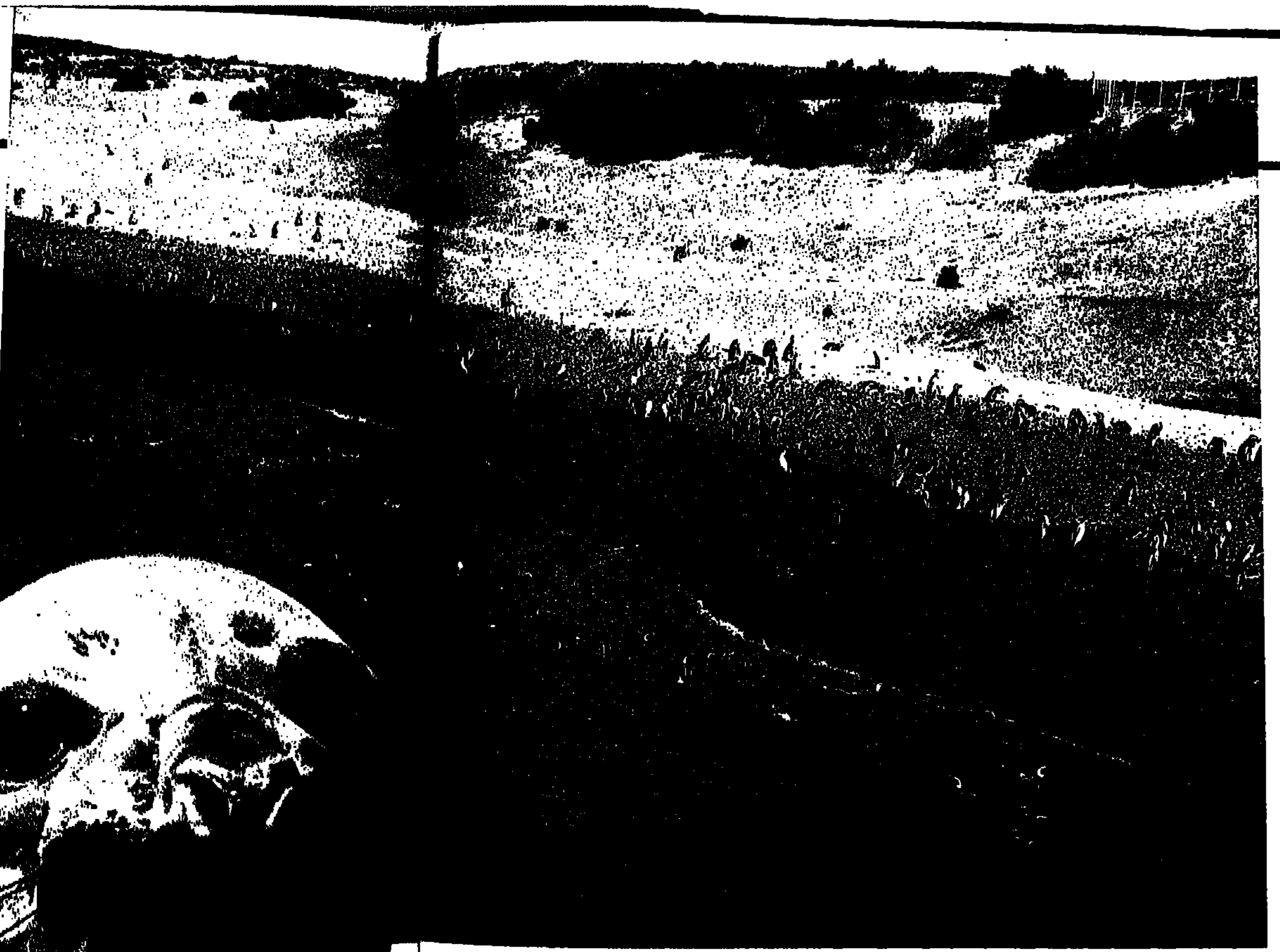

ארץ הפינגווינים

מורה דרך ירושלמי נסע בטרמפים עד הקצה הדרומי ביותר של אמריקה הדרומית. בדרך פגש פילי־ים, אריות־ים, כלבי־ים, אך השיא היה המפגש המהמם עם "מיליוני צ'רלי צ'פלינים קטנים" – הפינגווינים של חצי־אי ולדז.

כתב וצילם: עמי דותן

בדרום ארגנטינה, על חוף האוקיאנוס האטלנטי, ישנו מקום בשם חצי־האי ולדז. מעין מקדש־מעט ליונקים הימיים, הנמשכים לשם בגלל זרם הפוקלנד (או, סליחה, זרם המלוינס, כפי שאיי פוקלנד נקראים בארגנטינה, וכל אחד האומר פוקלנד בארגנטינה, מסתכן בוויכוח פוליטי ארוך וסוער עם המקומיים). הזרם מביא עמו כמויות גדולות של פלנקטון, יצורים ימיים מיקרוסקופיים, המשמשים מזון ליונק הגדול ביותר ביקום, הלוויתן וכמו־כן לדגים שונים. כך נמשכים למקום לוויתנים, אריות־ים, פיליים וכלביים, כולם באים לשם בעקבות הדגים, המהווים את מזונם.

כדי להגיע לחצי האי ולדז, עליתי לרכבת מהבירה בואנוס איירס, בשעה 10:00 ונסעתי לעיר בהיה בלנקה (המפרץ הלבן), מרחק כ־700 ק"מ, 11 שעות נסיעה. תשוש מהנסיעה נפלתי במלון הזול הראשון שמצאתי. למחרת יצאתי לתחנת הדלק. בין המטיילים ידוע, כי משם אפשר להמשיך בטרמפים דרומה. עמדתי מעט בתחנת הדלק, כשאני מנסה ליצור קשר עם נהגי המשאיות היורדים דרומה. הספרדית שדיברתי אז היתה רצוצה למדי ובכל־זאת, נמצא אחד שהסכים לקחתני לעיר פוארטו מדרין – שער הכניסה לפנינסולה (חצי־אי) ולדז. הנסיעה במשאית נמשכה יומיים, בהם חצינו ערבות פטאגוניה, הנהג ואני ישנו ביחד בקבינה ואכלנו במסעדות דרכים קטנות. כל הזמן דיברנו. נכון ששבעים אחוז ממה שאמר לי לא הבנתי, אבל זה לא הפריע לנהג להמשיך ולדבר. מדי פעם הנהנתי והשתדלתי להשמיע את ההערה הנכונה בזמן המתאים, תמורה לטרמפ הארוך שקיבלתי.

מפוארטו מדרין יצאתי, שוב בטרמפים, לחצי האי. האתר שבחרתי להשאר בו נקרא קלטה ולדז, לשון ים ארוכה החודרת אל תוך היבשה. הגעתי מאוחר למדי, ולכן הקמתי את אוהלי בסמוך לאוהל אחר שראיתי – ונכנסתי לישון. רק אז הבנתי מה המשמעות של רוחות פטגוניה שכה רבות שמעתי על־אודותיהן. סופה אמיתית, עם רוח סערה שפשוט השכיבה את האוהל כשאני בתוכו, עד שתקרתו נגעה בשק השינה שלי. קשה היה לישון לקול התיפוף של הרוח על יריעות האוהל, במחשבה שהאוהל או־טו־טו יתעופף איתי בתוכו. בבוקר התברר שמשקלי הספיק כדי שלא אעוף. ואז פגשתי את שכני למאהל המאולתר.

היו אלה שני צלמים, שהסריטו סרט טבע על פילי הים. הם לקחו אותי לחוף, למקום שבו שוכנים פילי הים, רובצים לעשרותיהם, ואולי מאותיהם, לאורך החוף, משתזפים בשמש. לפעמים הם עוברים ממקום למקום, בצורת הזחילה המגושמת שלהם, לתוך השלוליות שיוצר הים בחוף. הם משחקים ביניהם במלחמה, נופלים אחד על השני ומגרגרים להנאתם. החיות מרשימות בגדלן, אם גם נראות מעט מגוחכות על היבשה.

ביקשתי מאחד הצלמים שיצלם אותי בקלוז־אפ עם אחד מפילי הים הקטנים. כשקרבתי אליו, נראה מאוד שקט ורגוע, אך לפתע התחיל לגרגר בקול האיום שלו ובקפיצה מדהימה בזריזותה לגבי חיה כה מגושמת, קפץ כלפי בפה פעור לנשיכה. בהתחשב במשקלו, מאות קילוגרמים, מזל שהספקתי לנתר אחורה במהירות רבה משלו. בכל זאת, אני הוא היצור היבשתי כאן, ויש יתרון לזה בהתמודדות על מהירות עם הפילים. מכל מקום, המקרה נטל ממני כל חשק להתקרב אליהם יתר על המידה.

עליתי חזרה לאוהל, פרקתי אותו וארזתי את התרמיל. למזלי, בדיוק עבר במקום אוטובוס תיירים שעצר ולקח אותי לעירה טרלאו. למחרת המשכתי אתו לפונטה טומבו, חוף נידח אחר על שפת האוקינוס, שבו יש מושבת פינגווינים עצומה, מיליונים. תמורת אדיבותם של הנהג והנוסעים, "שילמתי" בשירי מולדת. וכך, תוך כדי שהאוטובוס נוסע בשדמות פטגוניה, אני שרתי את שלמתי, באוזני תיירים ארגנטינאים. במהלך הרסיטל שלי הגענו להבה נגילה, שכולם הכירו.

כתום 200 ק"מ נסיעה בדרך עפר, הגענו לפונטה טומבו. וכאן נעצרה נשימתי. מיליוני פינגווינים מסוג מגלן, בכל השלבים של חייהם. מביצה ועד בוגר, מסתובבים בין רגלי האנשים המצלמים אותם ואת קיניהם החפורים בצורת מערות קטנות באדמה. כולם נזהרים לא לדרוך על הקינים, או על הפינגווינים, הנראים כמו צ'רלי צ'פלינים קטנים בחליפתם השחורה, החזיה הלבנה והליכתם המתנדנדת.

לפעמים, כשמתקרבים יתר על המידה אל אחד מהם, הוא עושה תנועה מאיימת, כאילו מנסה לנקר אותך. המשכנו בשביל המסומן, כדי לא להרוס את הקינים, עד המצוק היורד אל הים. שם ראינו את שיטת הדיג שלהם. קופצים מאות פינגווינים למים ושוחים בשורה, כדי להבריח את הדגים לכיוון החוף. ואז תופסים אותם בזריזות. מחזה מרהיב. ■

קבוצת פינגווינים על החוף ובים. אוכלוסיה של מיליונים.

כך פער פיל הים את לועו ואיימתני כשהתקרבתי אליו יותר מדי.

סוף העולם

אחרי כשעתיים ביקור חזרנו לעיר טרלאו. הוריתי לקבוצת התיירים ולנהג על הטרמפ והארוח, אותם ידעתי להעריך, כהיותי מורה דרך בעצמי. בהמשך טיולי פגשתי חבר'ה שניסו להגיע לפונטה טומבו והיה עליהם לוותר, מקץ שבוע (!) של המתנה עקרה בצומת. הארגנטינאים החמים "שלי" המשיכו בדרכם, ואני המשכתי בדרכי לטיירה דל פואגו, ארץ האש, במגמה להגיע לעיר אושואיה, כינויו הדרומי של העולם.

לונדון עכשיו

תקופת "אחרי החגים" בלונדון, מצטיינת בדרך כלל בשפע של מופעי תרבות, הצגות וסרטים. בתיאטראות רבים מתחילה עונת הצגות חדשה ואמנים שחזרו מחופשת חג המולד וראש השנה מעלים תוכניות חדשות.

התחושה הכללית היא שבסוף ינואר, תחילת פברואר, תוזרים החיים אט אט למסלולם. זו גם התקופה הטובה ביותר לתייר שאינו חושש ממעט גשם, רוח וקור. מספר התיירים בעיר נמוך מזה שבחודשי הקיץ. ניתן להשיג כרטיסים למרבית המופעים ואין אוירה של לחץ במקומות הבילוי.

הפעם נסקור בקצרה כמה מופעי תרבות ששווים ביקור, במיוחד אם אתם נוסעים לתקופה קצרה ללונדון.

המלכה ויקטוריה ובת דודה, בציור של וינטרהאלטר.

"פאנטום האופרה", "הספקולאנטים" ו"הנכרי" בתיאטרון, תערוכת פסלים מסין ותערוכה של וינטרהאלטר בגלריות – כל אלה בלונדון עכשיו.

אדד אבישר

■ תיאטרון: באולם אלברי, ברח' סיינט מארטין, מעלים קומדיה חכימה בשם הנכרי, בכיכובו של ניקולאס לינדהורסט. סיפור העלילה החביב מספר על בחור אנגלי טיפוסי, שניתקע באכסניה רעועה בג'ורג'יה. אופיו וביישנותו – גורמים לו להעמיד פנים כאילו אינו דובר אנגלית, עובדה שאינה מונעת ממנו להסתבך בקנוניות מסובכות עם הקו־קלוקס־קלאן.

בפליידאום, ברחוב נורט' קאמברלאנד, מעלה השחקן איאן מקקלאן ערב מיצירותיו של שייקספיר. מקקלאן שולט היטב בחומר, ולמרות העובדה שזו הצגת יחיד – הוא מעביר תחושה שמדובר בהצגה רבת משתתפים. ההצגה מהווה, למעשה, הרצאה על הכותב, ניתוח מעמיק של אופיו, דרך כתיבתו וכיצד הוא ניתפס על ידי מקקלאן. במהלך הערב ניתן לצפות ברמויותיהם של פאלסטאף, הנסיך האל, המונולוג המרגש של מקבת וכמובן – המונולוג הידוע של האמלט.

באולם הור מלכותה, ברחוב היימארקט, מציגים מדי ערב בהצלחה את המחזמר הכי אִין כרגע בלונדון: פאנטום האופרה.

סיפור העלילה מתרחש בבית האופרה של פאריס, שבמרתפיו שוכנת רוח המטילה את חיתתה על באי האולם. הרוח שובה בקסמיה את כריסטין, זמרת אופרה מוכשרת שעושה עיסקה עם הפאנטום: הצלחה תמורת אהבה. המוסיקה של אנדרו לוייד וובר, מחברן של אופרות רבות (ישו כוכב עליון, אויטה), כמו גם התפאורה – פשוט מהממים. ראויים לציון השחקנים דייב ווילטס בתפקיד הפאנטום וקלייר מור בתפקיד כריסטין. אסור להחמיץ, רצוי לשבת באולם ולא ביציע.

במרכז התרבות בארביקן, מציגים באולם החור הצגה מרשימה בשם הספקולנטים. קומדיה שנונה פרי עטו של טוני מארצ'ינט, על חיי העיר, הרדיפה אחר הכסף והחומרנות, הלחץ והמתח. סיפור העלילה מתמקד באיש עסקים שנפטר מהתקף־לב בבורסה בשיקאגו. איש כמעט לא שם לב לטראגדיה המתחרשת והעסקים נמשכים כרגיל. המחבר מעביר אותנו ללב הסיטי של לונדון, במסע העובר דרך חדרי המיטות, הקנוניות ואורח החיים הלחוץ. המישחק של רוברט דמגי'ר, אמאנדה האריס וג'יראר מרפי מעולה.

אחרי הבהלה לכרטיסים

■ תערוכות: בלונדון מתארחת כיום אחת התערוכות המרשימות ביותר. מדובר בתערוכה שיובאה מסין ובה כ־7000 פסלי חימר של לוחמי הקיסר קווין שי הונגדי, הקיסר הראשון של סין שהוכתר בשנת 221 לפנה"ס. הונגדי האמין שארצו היא הארץ היחידה בעולם ועשה הכל כדי לרצות את אלוהיו במטרה לזכות בחיי נצח. הקיסר גם תמך בצבאו ובעבודות הכפייה הממלכתיות. הוא אילץ למעלה מ־350 אלף פועלים להקים את החומה הסינית. כאלפיים שנה מאוחר יותר – נמצאו פסלי הלוחמים, סוסיהם ומרכבותיהם בחפירות ארכיאולוגיות. הפסלים, כמעט בגודל טבעי, נותנים לצופה תחושה שמדובר בדמויות אמיתיות. ההסברים בתערוכה מפנים את תשומת הלב לפרטים הקטנים בדמויות. מומלץ לקרוא את חומר הרקע לפני הכניסה לאולם התצוגה הקריר. התערוכה ממוקמת באולם התצוגה המלכותי שבכיכר וינסנט והיא תנעל כ־20 בפברואר. שעות הביקור הן מ־9.30 בבוקר ועד ל־9 בערב.

■ בגלריית הפורטרטים הלאומית, בכיכר סיינט מארטין, ניפתחה לפני כשבועיים התערוכה המרכזת אוסף נדיר מיצירותיו של הצייר, בן המאה ה־19, פראנץ ווינטרהאלטר, שתיעד את אנשי החצר בממלכות השונות באירופה והיה בן חסותה של המלכה ויקטוריה והצארים הרוסיים. ווינטרהאלטר קבע את מקום מושבו בפאריס בין השנים 1834 ל־1870 והתמחה בציור אצילים. שמו יצא למרחוק והיו מלכים שהיו מוכנים לחכות כארבע שנים עד שהצייר יתפנה לצייר את דיוקנם.

את חודשי הקיץ נהג לבלות בלונדון כאורחה של המלכה ויקטוריה. ווינטרהאלטר צייר למעלה מ־120 תמונות המתעדות אותה ואת בני משפחתה. ההיסטוריה מספרת שבני הזוג המלכותי, ויקטוריה ובעלה אלברט, נהגו להעניק זה לזו תמונות של הצייר כמתנות יום הולדת.

למרבה הפלא – ווינטרהאלטר התמחה דווקא בציור דיוקנן של נשות החברה הגבוהה. הוא הצליח להציג אותן כשופעות אינטליגנציה, לבושות בטוב טעם ולרוב – עם חיוך מיסתורי ומפתה. הוא לא הצליח להגיע לרמה אמנותית שווה בתיעוד הגברים. בכניסה לתערוכה מוכרים קאטלוג מהודר ובו סיפור חייו של האמן. ■

פסלי הלוחמים הסיניים בתערוכה בלונדון.

ניקולאס לינדהורסט בהצגת "הנכרי" בתיאטרון אלברי.

מקום

(סוף מעמודים 14־15)

שאול עמור וגנב את האפיקומן. הוא ניצל את השילוב של הטבות ליזמים הפועלים בעיר פיתוח, את הקירבה לנמל חיפה ולטכניון, ואת... הקירבה שלו לאריאל שרון. לפתע פתאם החלו להתמקם בישוב המורגל במפעלי טכסטיל – תעשיות מתקדמות בתחומי האלקטרו־אופטיקה מיקרו־אלקטרוניקה ואנרגיית השמש.

ראשון התמקם מפעל פי.סי.בי. למעגלים מודפסים. מספר המנכ"ל רפי עמית: "עזבתי את 'אלסינט' ועניינתי יזמים להשקיע בתעשייה של מעגלים מודפסים. הם השקיעו 7 מיליון דולר. החלטנו ללכת לאיזור פיתוח ולקבל את ההלוואות והמענקים. כאנו לעיר בגליל והתשובה של ראש העיר היתה מגומגמת. יש חשיבות עם מי אתה עושה את העסק. במשרד התעשיה הציעו לי את מגדל־העמק. באנו לפגישה עם שאול עמור והוא שאל מייד: 'מה אתם רוצים?' הוא נתן את כל התשובות במקום ושיכנע אותנו שיש עם מי לדבר".

"מי שרוצה עיר גדולה, בתים גבוהים, שילך לחיפה. אנחנו מציעים עיר קטנה עם איכות חיים. שילוב של בניה פרטית, בניה נמוכה של קוטג'ים. ובחוור פארק גדול למשחקים".

תעשיות צצו כפטריות

עמור: "יום אחד באו מהנדסים עובדי 'אלסינט' מעלות עם יזמים וביקשו להקים מפעל למעגלים מודפסים. עד אז היו לנו מפעלי טכסטיל, שלא ענו על צרכי התעסוקה של בנינו בוגרי תיכון ומוסדות להשכלה גבוהה. חמש דקות אחרי ששמעתי אותם, נתתי להם מכתב שאני מאשר הקמת המפעל. אחרי תשעה חודשים עמד מפעל פי.סי.בי. עם 30 עובדים. היום עובדים בו 200 איש".

המפעל החדש שהוקם ב־1981 משך אליו צעירים, חיילים משוחררים בעיקר, שגילו כי יש להם לאן לחזור עם תום השירות ויצר אווירה חדשה של עתיד ורוד וסיכוי. "הייתי קולט הרבה יותר עובדים, אם היו מגיעים. אין מספיק ידיים עובדות. מגדל־העמק מציעה עבודה ופתרונות דיור. עבודה יש ברמה מעניינת ולמרות זאת מעולם לא הפסקנו לחפש ידיים עובדות. אנחנו לא מחפשים אקדמאים. תן לי בחור עם 12 שנות לימוד ועם ראש פתוח ורצון לעבוד, זה מה שדרוש לי. לוקח שנתיים להכשיר אותם דרך הרגליים לתפקידים הבכירים. אני עדיף לקחת מישהו לא מקולקל שרוצה ללמוד. התושבים נמצאים בכל רמות ניהול. יש לנו הצלחות עם חבר'ה שבאו בלי השכלה פורמלית, והגיעו לנהל מחלקות", מציין המנכ"ל עמית.

בניהם של התושבים שעמדו מול מכונות לליפוף סלילים בינילית' ומפעל שהוא עצמו יצואן מצטיין), מקבלים היום הזדמנויות מעניינות יותר. בעקבות המפעל הראשון, צצו תעשיות מתקדמות כפיטריות אחר הגשם. מיגוון של יישומים טכנולוגים מהמם. פי.סי.בי. למעגלים מודפסים; פי.איי. מדירה כאינפרא אדום מחקר ופיתוח; מעבדות גלאי אלקטרוניקה מחקר ופיתוח; קרינה שימושית מכשירי צילום קרינה X; אר.אס.אל. אלקטרוניקה: סקאן גרופ אינטרנשיונל – סורקים אלקטרונים; קלא – חברה למיחשוב: לוגנט מערכות; מעבדות ליאור אלקטרוניקה: נשיונל סמי קונדקטור – מיקרו־אלקטרוניקה.

מנכ"ל נשיונאל־סמייקונדקטר, ד"ר גיורא ירון, בן קיבוץ מנרה, עשה את הדרך מעמק הסיליקון למגדל־העמק והוא אינו מסתיר את התלהבותו: "לעומת עפולה והערים הסמוכות שהלכו על מפעלי הרכבה של מקררים ודומיהם, למגדל־העמק נכנסו חברות שעורכות מחקר ופיתוח – הייטק. כניסתנו גרמה לאנשים לרצות לגור כאן. יצרנו מיקרו שינוי דמוגראפי. ברמת אנשי התחזוקה ומפעילי ציוד מתוחכם (מדובר התחזוקה ברמה המתקדמת ביותר של אם 16 ולביא), מצאנו במגדל־העמק אנשים מתאימים. העברנו עובדים מחיפה וממרכז הארץ.

לא חששתם להשקיע בהקמת מפעל בישוב במגדל־העמק?

ד"ר ירון: "נושא כוח האדם המיומן הטריד אותנו. אחרי הכל, הלכנו להשקעה של מאה מיליון דולר. המחשבה היתה שאם תהיה בעייה קריטית של כוח אדם, הקירבה לחיפה תשובה לגיבוי. תיכננו שאם תהיה בעייה, נסיע עובדים למגדל־העמק. אבל מבחינתנו כחברת הייטק אני יכול לומר חד־משמעית – המצב לא יכול להיות טוב יותר. אם בסוף שנות השבעים יכנה יצאה ממצוקה ועלתה על המפה, מגדל־העמק עוברת היום את התהליך הזה. על הנייר הלכו ותיכננו עיר מרע בכרמיאל, בא שאול עמור וקבע את עיר המרע במגדל־העמק". ■

תשבץ לעניין

תשבץ מספר 65

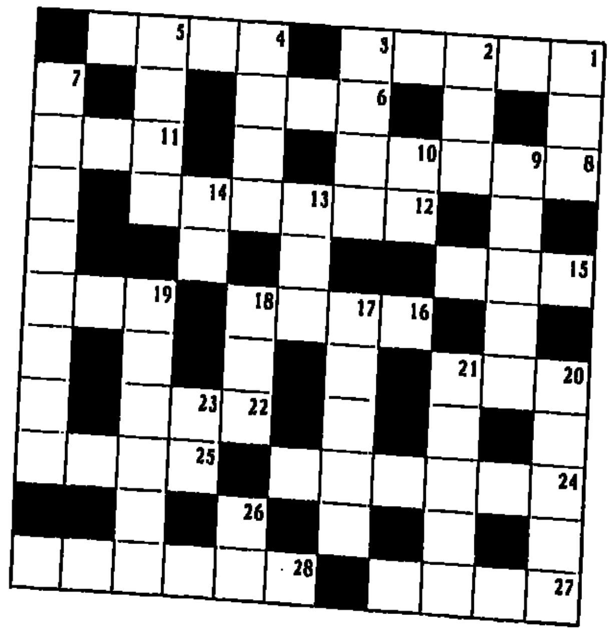

מאוזן:
1) אי בים התיכון; 4) מומחה להערכת שווי קרקעות או סחורות; 6) הלם, רפק; 8) לאחור, לשעבר; 11) גלגל המסתובב על־ידי בהמת עבודה המהלכת בעיגול; 12) שער הראש שעל הפדחת; 15) נתיב; 16) נשגב, עצום; 19) הכנענים הקדמונים סגדו ל ־־ ולעשתורת; 20) גרגרי תבואה המשמשים בתעשית הבירה; 22) עץ בעל עלים רקים ועדינים; 24) תחרות בין משתתפים רבים (גרמנית); 25) כתר; 27) כסות, מעטפת; 28) הלוואה שאדם מקבל בערבות ביתו.

מאונך:
1) נוזל דליק מאד המשמש כחומר חיטוי; 2) מיד; 3) בית מלאכה; 4) אבן קשה וחזקה; 5) ישוב עירוני, כ־6 ק"מ דרומית־מערבית לבית־לחם; 7) מראה; 9) חסרון, ליקוי; 10) מספיק; 13) נחל; 14) מאיברי גופנו הזוגיים; 17) יסוד אלמתכתי המשמש באבק השריפה השחור; 18) כינוי לאם בפי ילדיה; 19) עלון (איטלקית); 20) שודד, גזלן; 21) רשימת מיני המזון הכלולים בארוחה; 23) שלום עליכם (ר"ת); 26) אותו קוצצים לתבן.

אהרן כהן

פתרון תשבץ מס' 63

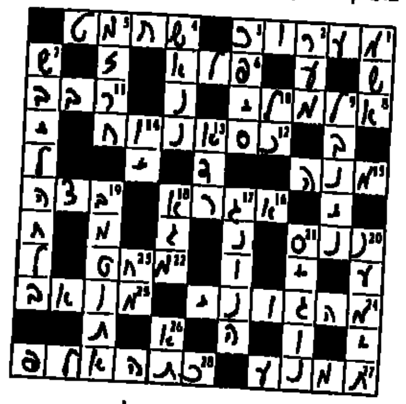

זכו בפרסים: אריק נחמני, ירושלים; כת־אל מליחי, קרית־שמונה; שלום רוזן, נצרת עילית; חיים קירמאיר, חיפה; ישעיהו מגידוביץ, חולון; עוזיה רוטנברג, תל־אביב; עמוס כוכבי, קב' סער.

הערות: מעטפות שלא יצויין על גביהן מספר התשבץ – לא ישתתפו בהגרלה. בהגדרה 20 מאונך בתשבץ מס' 68 נכתב בטעות "עיף" במקום "עוף". התחשבנו בטעותנו בהגרלת הפרסים, אם כי פותרים רבים פתרו נכונה – "עגמות".

הפתרונות צריכים להגיע עד יום רביעי 17 בפברואר, עם ציון מספר התשבץ על המעטפה, אל: "תשבץ גבר לעניין" "מעריב", ת.ד. 20010, תל־אביב 61200. הפתרונות יתפרסמו בעוד שבועיים. בין הפותרים נכונה יוגרלו 5 תקליטים מתנת "הד־ארצי" ו־2 ספרים מתנת "ספרית מעריב".

מה שעושה ראלי בשביל מכוניתך

מירוצי ראלי, פורמולה, ראלי־קרוס ודומיהם הם הצגות יקרות, אך למרות זאת נוטלים בהן חלק מרבית יצרני הרכב – אם ברמה לאומית ואם בינלאומית. ההנחה המקובלת בין היצרנים היא, כי מכונית מנצחת בשדה הספורט המאובק והבוצי, נמכרת טוב יותר באולמות התצוגה הנקיים והממוזגים. אבל, נשאלת השאלה, מה מרוויח מנצחון זה מי שרוכש מכונית מנצחת, שבעצם ירדה מסדרת ייצור רגילה. או במלים אחרות, האם הוא משלם רק בעבור הצורה החיצונית והשם, או שהוא רוכש ברולריו, מרקיו, פרנקיו או שקליו – גם משהו מן הסממנים הספורטיוויים של המנצחת?

דבר אחד ברור: הסכום שמשליש הלקוח בתמורה למכונית שהוא רוכש, אינו מכסה אך ורק את שכר העבודה ועלות החומרים, אלא אף את פעילותו הספורטיווית של היצרן. כמה בדיוק? שום יצרן המריץ קבוצת מירוצים אינו שש לגלות. מדברים על כך שהבאת קבוצת פורמולה אל זירת המירוצים, או נבחרת ראלי אל שרות תבל, עולה ליצרן 15–20 מיליון דולר. מלבד סכום זה, הוא מצליח לגייס למאמץ ממנים (ספונסרים) שונים, המרימים תרומות נוספות, עד כדי 50 אחוזים מן ההשקעה שלו.

נשאלת השאלה: האם כדאי להשקיע סכומי־כסף כאלה למטרות קידום מכירות בלבד וטיפוח תדמית? אומר הדובר של יבואני הונדה לגרמניה: "הספורט המוטורי הוא שדה ניסויים נפלא". היפאנים יודעים, כי מכוניות סדרתיות מן המזרח הרחוק, מצוידות בארבעה שסתומים לבוכנה, הזרקת דלק ואיכויות נסיעה חדשות – הגיעו לבשלות לא רק משם שנוסו בתנאי עבודה. בראש וראשונה זה קרה, משום שהיה עליהן לעמוד בעומסים האדירים של המירוץ הספורטיווי.

תשובה לדורשי איכות־הסביבה

ליצרן מכוניות הספורט הגרמני פורשה מסורת של פעילות ספורט מוטורית, המהווה שדה ניסוי מתמיד לפיתוח המכוניות הסדרתיות. אומר דובר החברה: "הספורט המוטורי מצעיד את התפתחות הרכב קדימה. פיתוח ערכי אירודינמיות, מרכב קל, בלמי דיסקה, חגורות בטיחות, מכני צמיגים, ומנועי טורבו לתנועה יום־יומית הושפע בפורשה במישרין מן המכוניות המתחרות במירוצים".

גם למחאותיהם של ידידי הסביבה הגרמניים, הדורשים להקטין את זיהום הסביבה הנגרם מפליטת גזי המכוניות, יש לספורט המוטורי תשובה: "מטרת מירוץ מכוניות היא לנסוע מרחק גדול ככל האפשר עם כמות הדלק הקטנה ביותר האפשרית", אומר דובר אודי, בעלת מסורת ספורטיווית מפוארת, שהתחילה עוד בסוף שנות העשרים של המאה. "על המנוע מוטלת המשימה לנצל את הדלק ניצול אופטימלי ולכן עליו לבעור בבעירה נקיה. התוצאה: המכונית מייצרת כמות זיהום נמוכה ביותר". אודי הסיקה מפעילותה במירוצי הראלי השונים בשנים האחרונות את המסקנות המלאות. על יסוד נסיון זה היא פיתחה סדרה שלמה של מוצרים, שהותאמו למכוניות היורדות מקווי הייצור שלה ובראש וראשונה אודי 80 החדשה – הדגם הראשון של החברה, שתהליך פיתוחו התרחש שעה שמכוניות אודי השיגו ארבעה תארים עולמיים במירוצי ראלי.

"יישומים ב"שדה הקרב"

לדוגמה, הנה מה יושם משדה הראלי באודי 80 ואלה פריטים בלבד, באשר אין מדובר כאן על השפעת המירוצים על התפישה הכוללת של המכונית:

■ עיצוב תא הבעירה בראש הצילינדר של המנוע, נלקח במישרין ממנוע המירוצים של הנהג הבכיר של אודי־ספורט, וולטר רוהרל. כך מתאפשרת דחיסה גבוהה של התערובת בנזין־אוויר והבעירה נקיה. ללקוח יש מכך תועלת ישירה, המתבטאת בכיסוי צריכת דלק נמוכה.

■ הגבהת טבעות הבוכנה במילימטר וחצי, נולדה אף היא במנוע המירוצים. התוצאה: מבנה טבעות קל ושטוח יותר במנוע הסדרתי, הגורם לפעולה דלת־תנודות ושקטה יותר של המנוע.

■ גל הזיזים החדש הגיע אף הוא ממסלולי הראלי ומכנהו נועד למנוע את הבלאי הבלתי־רצוי של הדחיפים ההידראוליים, המכוונים אוטומטית את פעולת השסתום. שינוי זה מקטין בלאי ומאריך את חיי המנוע.

■ קפיץ שסתום קלוף – המכונה כך בשל אופן ייצורו – הגיע גם הוא מן הראלי. הוא עמיד וקשוח בסיבובי מנוע גבוהים.

■ התושבות הפלסטיות לנחירי ההזרקה של הזרקת הבנזין האלקטרונית, החליפו את אלה העשויות מתכת. פיתוח ספורטיווי זה מבטיח התנעה חסרת בעיות.

■ בלמים נטולי אסבסט, התורמים למניעת מחלת האסבסטוזיס, הועתקו לראשונה באודי ממכוניות המירוץ שלה. כיום היו בלמים אלה לנחלת כל דגמיה וכן לדגמי החברה האם, פולקסוגן.

מלבד כל הנאמר לעיל: מגנה חדש למערכת שיכוך הזעזועים של הסרן הקדמי, התורם לנוחות ובטיחות הניעה, הגנה על מערכת קירור המנוע ועוד ועוד. הנהג הבכיר רוהרל אומר כי אכן, לא הנצחון הוא העיקר – אלא הפיתוח. ■

• (מיוחד למעריב, מתוך גוטה פארט)

הסיסמה המפורסמת ביותר בשדה הספורט האולימפי אומרת ש"לא הנצחון עיקר אלא ההשתתפות". בעולם המכוניות אומרים דברים דומים, אלא שאת מקום הנצחון תופס הפיתוח.

מנפרד פינגר*

אודי קוואטרו ששוכללה לצורך השתתפות במירוצי ראלי.

למטה: אותה מכונית מסידרת ייצור רגילה.

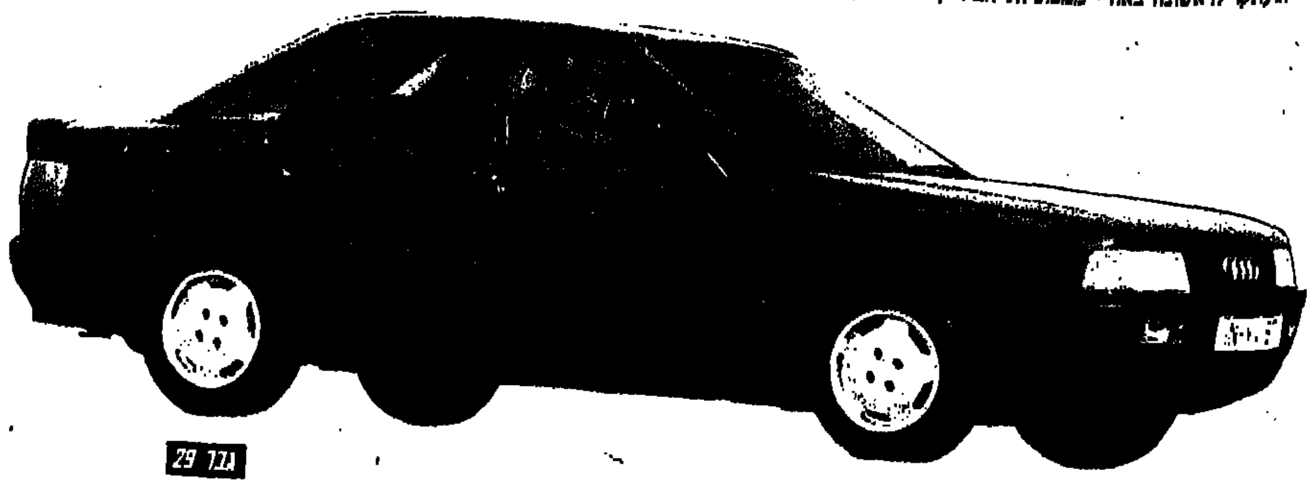

מ ה ש ז ז

דניאלה בוקשטיין

פעלול משולש חד־פעמי

לא כל אחד יכול לצרף שלושה סוגי ספורט שונים לפעלול אחד, דרמטי ועוצר־נשימה, שנמשך שלוש שניות בלבד אבל מצריך הרבה יותר מכושר גופני מעולה וחוש תיזמון מפותח. ג'ייסון וונג, בן חמש־עשרה וחצי מלונג־ביץ', קליפורניה, עשה זאת.

עתונאים קליפורניים היו הראשונים שקלטו את הנער המוכשר עומד על כידון אופני ה"ב.אמ.אקס." שלו תוך כדי דהרה פרועה בפארקים של לונג־ביץ'. זה היה הפעלול הראשון שלמד ג'ייסון לעשות, ועליו משתלטים די בקלות רוכבים צעירים רבים. אבל כבר אחרי זמן קצר מאוד התמחה ג'ייסון גם בקפיצה משולשת לאחור מן הכידון, מעבר לגדר סמוכה, כשהוא מתמיד לנחות בביטחה על כפות רגליו – וזה כבר נדיר מעט יותר.

אז כאה השאלה־מציבת־האתגר: "האם תצליח לעשות תרגיל זה מעל מכונית נוסעת ולנחות על 'סקייט־בורד' שנמצא בתנועה?". השואל, איש צוות תחנת טלוויזיה מקומית, טוען כיום שזו היתה, בעצם, בדיחה. אבל לג'ייסון זה לא נשמע כל־כך מטורף. תחילה בהיסוס, אחרי כן בבטחון גובר והולך, הכריז: "כמו כלום".

הבעייה הראשונה שעמדה בפניו, סיפר ג'ייסון אחרי־כן, היתה התיזמון: כיצד מתאמים כדיוק של שנייה בין מהירות נסיעת האופניים עליהם רכב כשהוא ניצב על הכידון, לבין מהירות המכונית הנוסעת בה נהג ידידו, ג'ף גרגורי. התיזמון המדוייק הוא שיקבע את ההבדל בין נחיתה על ה"סקייט־בורד" לבין מוות כמעט בטוח. ועוד: הנחיתה היתה חייבת להתרחש בזווית מאוד מסויימת כדי שכוח תנופתה לא יגרום להתנגשות בין המכונית הנוסעת לבין הנער המגיע ללוח.

לאחר אימונים שנמשכו מספר שבועות הכריז ג'ייסון שהוא מוכן, לא לפני שספג כמות מדהימה של חבטות וחבלות. היום הגדול הגיע, אנשי־התקשורת התאספו,

ג'ייסון וונג לפני, בעת ואחרי (צילומים: "גאמא")

התיזמון היה מרוייק והשרירים מאומנים. התוצאה המוצלחת – הרי היא מונצחת בצילומים שלפניכם.

"זה היה נפלא", הצהיר הנער הנרגש אחרי סיום ההרפתקה, "אבל אינני חושב שאנסה זאת שנית. התרגיל הזה מסוכן מרי".

אחריות כפול עשר

יצרנית הרכב המערב־גרמנית אודי הודיעה לא מכבר כי החל ביום 18 בינואר 1988 היא מעניקה 10 שנות אחריות לאי־הופעת חלודה בדגמי אודי 80, 90, 100 ו־200. את ההודעה מסר היו"ר החדש של אודי, פרדיננר פייש.

אהרון עמיר, מנהל אגף השירות של "צ'מפיון מוטורס", יבואני פולקסווגן־אודי בישראל, מסר כי אחריות זו חלה, כמובן, גם על מכירת הדגמים הללו בארץ, וכי החברה תממש אותה בנוסף לאחריות הנוכחית לאי־הופעת פגמי צבע במכוניות שמרוכר בהן למשך שלוש שנים, המוענקת כנפרד.

מבחינת הלקוח, מימוש האחריות – הראשונה מסוגה לרכב מסידרת ייצור המונית – אינו כרוך בביקורת תקופתית, בהוצאה כספית או בבקרה שנתית כלשהי. אם בעל הרכב יקפיד על שימוש בחלפים מקוריים בלבד ועל טיפולים במוסכים המוסמכים, תחול האחריות על רכבו ללא כל ערעור.

אודי היתה יצרנית הרכב הראשונה שהנהיגה (כ־85') גילוון מלא של מרכב רכב מסידרת ייצור המונית – תחילה באודי 100 ו־200 – ועם הצגת אודי 80 החדשה בסוף שנת 1986 – גם במכונית זו. יחד עם הנהגת הגילוון, לא וויתרו באודי על האמצעים האחרים שנקטו בהם לפני־כן נגד קורוזיה וחלודה, כמו ציפוי פוספט, שיכוב (מלשון שכבות) PVC, דינוג (מלשון רונג) חללים, איטום חריצים וחורי ברגים וביוור בתי־גלגלים בחומרים פלסטיים.

אנשי אודי מאמינים כי האחריות החדשה תקטין עוד יותר את הוצאות התפעול של דגמי החברה, ותעלה את ערך מכוניותיה במכירה ליד שניה.

כזו 405 – "מכונית 88"

פחות משישה חודשים מאז הופיעו דגמי 405 של פג'ו בשווקי אירופה כבר זכתה המכונית בתואר "מכונית השנה 1988".

הבחירה נעשתה במסגרת תחרות שנתית הנערכת על־ידי 57 מבכירי עתונאי הרכב האירופים, ומתקיימת כבר 25 שנים. זו הפעם הראשונה, אגב, בה זכתה מכונית אחת להיבחר פה אחד, בכל קולות המשתתפים בהצבעה.

ה־405 עמדה בהצלחה בכל הקריטריונים של הבוחרים/בוחנים: בטיחות, נוחות, ביצועים, חידושים טכניים ומכניים, תחרותיות ויחס בין איכות ומחיר.

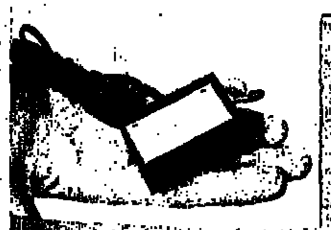

מבצע החודש לנהג/ת

המגוון הגדול ביותר בארץ של
אקדחים
להגנה עצמית!
התאמה אישית לכל רוכש!
גם מבצע:
החלף אקדח ישן בחדש!
לצה"ל ולכוחות הבטחון תנאים מיוחדים!
השווה מגוון ומחירים בטרם תחליט!
40 שנות וותק, נסיון ושרות
זיניוק את מיכלין בע"מ
חיפה דרך העצמאות 55, טל' 04-539316